

สัญญาเลขที่ RDG49M0020

กรมการศึกษา
เลขที่
1401
11 SA. 2551

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการ

“แนวทางการพัฒนาภาษาโซ่ (ทะเลวัง) จากชุมชนเข้าสู่ระบบโรงเรียน

ต.ปทุมวาปี อ.สองดาว จ.สกลนคร”

โดย

นายประมณฑ์ สุขชื่น และคณะ

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

คำนำ

จุดเริ่มแรกของการจุดประกายการทบทวนด้านภาษาและการสื่อสารของชาวโซ่ (ทะวืง) เริ่มตั้งแต่การที่สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยมหิดล ได้นำนักศึกษาไปลงพื้นที่ที่ชนเผ่าโซ่ (ทะวืง) นับเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดประกายแห่งสำนึกขึ้นมา และลงมือปฏิบัติในการฟื้นฟูอย่างจริงจัง เปลี่ยนจากความรู้สึกถึงปมด้อยทางภาษาและวัฒนธรรมและความรู้สึกจากการถูกดูถูกภาษาว่าภาษาโซ่ (ทะวืง) คำด้อย ทำให้ชาวโซ่ (ทะวืง) เริ่มเกิดความรักและหวงแหนภาษาโซ่ (ทะวืง) เป็นภาษาที่คนอื่นดูถูกแล้วทำไมมหาวิทยาลัยมหิดล จึงให้ความสนใจอยากเรียนรู้และตั้งใจจะทำให้คงอยู่ต่อไป

โดยเฉพาะเมื่อมีการเชื่อมงานการทำงานด้านการอนุรักษ์และพัฒนาชนเผ่าโซ่ (ทะวืง) เพื่อการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ทำให้เกิดงานวิจัยในโครงการ “อนุรักษ์และพัฒนาชนเผ่าโซ่ (ทะวืง) ต.ปทุมวาปี อ.ส่องดาว จ.สกลนคร” ในปี พ.ศ.2548 การทำงานวิจัยโครงการดังกล่าวได้ทำให้ชาวโซ่ (ทะวืง) รู้ถึงความสำคัญของการอนุรักษ์และพัฒนาภาษาและวัฒนธรรมของตนเอง ได้เรียนรู้ถึงเครื่องมือและวิธีการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ซึ่งทั้งสองงานนั้นต่างเป็นการทำงานมาเพื่อชุมชน เพื่อกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเอง โดยได้รับการดูแลทางด้านวิชาการจากศูนย์ศึกษาและพัฒนาชนเผ่าโซ่ (ทะวืง) และได้รับการสนับสนุนด้านภาษา และวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล และได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณในการทำงานวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น ซึ่งโครงการวิจัยดังกล่าวประสบความสำเร็จด้วยดี เป็นที่ชื่นชมของชาวโซ่ (ทะวืง) ทุกคนที่มีส่วนร่วมในการทำงาน

ผลจากการอนุรักษ์และพัฒนาชนเผ่าโซ่ (ทะวืง) ได้ส่งผลให้เกิดความคิดว่าน่าจะมีการนำภาษาโซ่ (ทะวืง) เข้ามาจัดการเรียนการสอนในระบบโรงเรียน เพื่อเป็นการอนุรักษ์และพัฒนาชนเผ่าโซ่ (ทะวืง) อย่างยั่งยืน จึงทำให้เกิดโครงการวิจัยต่อมา คือ โครงการ “แนวทางการพัฒนาภาษาโซ่ (ทะวืง) จากชุมชนเข้าสู่ระบบโรงเรียน” โดยทีมวิจัยได้รับการอบรมเรื่องการสำรวจความสามารถทางภาษาแม่ของเด็กชาติพันธุ์โซ่ (ทะวืง), การผลิตสื่อการเรียนการสอนด้วยภาษาโซ่ (ทะวืง), การสร้างและการฝึกครูภูมิปัญญา เป็นต้น และได้มีการทดลองนำภาษาโซ่ (ทะวืง) เข้าสอนที่โรงเรียนบ้านหนองม่วง และโรงเรียนบ้านหนองแวง ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในภาคเรียนที่ 1/2550

โครงการวิจัยดังกล่าวประสบผลสำเร็จเป็นอย่างมาก ทีมวิจัยพบว่าเด็กนักเรียนที่ไม่ได้ออกสเรียนภาษาโซ้ (ทะวืง) มีความกระตือรือร้นที่จะเรียน และสามารถเรียนรู้ภาษาแม่ของตนเองได้เป็นอย่างดี สามารถทำข้อสอบภาษาโซ้ (ทะวืง) ได้คะแนนเฉลี่ยสูงกว่าภาษาไทย ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความเข้าใจในภาษาของตนเองมากกว่าภาษาไทย ทีมวิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหากได้มีการดำเนินการสอนภาษาโซ้ (ทะวืง) ต่อไปน่าจะเป็นผลดี เพราะนอกจากจะเป็นการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาโซ้ (ทะวืง) แล้ว การเรียนการสอนภาษาโซ้ (ทะวืง) ในระบบโรงเรียนนั้นยังสามารถช่วยเด็กนักเรียนในเรื่องการเรียนรู้ภาษาไทยได้ เนื่องจากภาษาโซ้ (ทะวืง) นั้นใช้ตัวอักษรไทยในการแทนเสียง ถ้าเด็กเรียนรู้ภาษาโซ้ (ทะวืง) ได้ดีก็น่าจะทำให้เด็กเรียนภาษาไทยได้ดีด้วยเช่นกัน

ทีมวิจัยภาษาโซ้ (ทะวืง)

31 ตุลาคม 2550

บทคัดย่อ

เรื่องวิจัย โครงการ “แนวทางการพัฒนาภาษาโซ่ (ทะเลวึ่ง) จากชุมชนเข้าสู่ระบบโรงเรียน
ต.ปทุมวาปี อ.ส่องดาว จ.สกลนคร”

ผู้เขียน ทีมวิจัยภาษาโซ่ (ทะเลวึ่ง)

พื้นที่ศึกษา โรงเรียนบ้านหนองม่วงและโรงเรียนบ้านหนองแวง ต.ปทุมวาปี อ.ส่องดาว
จ.สกลนคร

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาข้อมูลนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในพื้นที่วิจัย และสำรวจความคิดเห็นผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และคณะครูในโรงเรียน เพื่อวางแผนการจัดการเรียนการสอนภาษาโซ่ (ทะเลวึ่ง) ในระบบโรงเรียน
2. เพื่อสร้างครูภูมิปัญญา, พจนานุกรมฉบับชาวบ้าน, หลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนภาษาโซ่ (ทะเลวึ่ง)
3. เพื่อทดลองจัดการเรียนการสอนภาษาโซ่ (ทะเลวึ่ง) ในโรงเรียนจากชุมชนเข้าสู่ระบบโรงเรียน

ผลการดำเนินงาน

1. ได้ข้อมูลนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ และความคิดเห็นผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และคณะครูในโรงเรียน
2. ได้แนวทางที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกันระหว่างชุมชนกับโรงเรียนในการพัฒนาภาษาโซ่ (ทะเลวึ่ง) เข้าสู่ระบบโรงเรียน
3. ได้ครูภูมิปัญญา, พจนานุกรมฉบับชาวบ้าน, หลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนภาษาโซ่ (ทะเลวึ่ง)

4. เด็กนักเรียนไช้ (ทะวืง) มีการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนภาษาไช้ (ทะวืง) ซึ่งเป็นภาษาแม่ของตนเอง ได้แนะทางการจัดการเรียนการสอนภาษาไช้ (ทะวืง) ในโรงเรียนที่เหมาะสม
5. เกิดเครือข่ายในการทำงานด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมภาษาไช้ (ทะวืง) ระหว่างชุมชนกับโรงเรียนและองค์กรท้องถิ่น
6. เกิดการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมภาษาไช้ (ทะวืง) ในพื้นที่
7. คนไช้ (ทะวืง) มีความสามารถในการพัฒนาท้องถิ่นด้วยตนเองด้วยทักษะที่ได้จากการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
บทคัดย่อ	
บทที่ 1 สรุปเนื้อหาโครงการโดยย่อ	1
1.1 ความป็นมา	1
1.2 โจทย์การวิจัย	3
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.4 พื้นที่ศึกษา	4
1.5 ระยะเวลาดำเนินการศึกษา	4
1.6 งบประมาณ	4
1.7 แนวทางดำเนินงานวิจัย	4
1.8 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	5
1.9 รายชื่อทีมวิจัย	6
1.10 แผนการดำเนินงาน	8
บทที่ 2 ทบทวนทฤษฎี/เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
2.1 ข้อมูลโรงเรียนทั้งสองโรงเรียน	11
2.2 ข้อมูลเด็กที่เรียนภาษาโซ่ (ทะเลวัง) ทั้งสองโรงเรียน	13
2.3 ระบบตัวเขียนที่ใช้ในการทำสื่อการเรียนการสอน	16
บทที่ 3 ผลการดำเนินงาน	22
บทที่ 4 วิเคราะห์ผลการทำงาน	53
บทที่ 5 บทเรียนที่ได้จากการทำงาน	57

ภาคผนวก	
รายชื่อหนังสือเล่มเล็ก	๒
รายชื่อหนังสือเล่มยักษ์	๔
ตัวอย่างแบบเรียนถ่ายโอนภาษาโซ่ (พะว้าง)	๕
ตัวอย่างพจนานุกรมภาษาโซ่ (พะว้าง)	๙
แบบสำรวจชาติพันธุ์นักเรียน	๑๓
แบบสำรวจความคิดเห็นผู้ปกครองนักเรียน	๑๕
ภาพประกอบ	๑๗

บทที่ 1

สรุปเนื้อหาโครงการโดยย่อ

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

กลุ่มโซ่ (ทะเลวึ่ง) เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่ง ตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขต ต.ปทุมวาปี อ.ส่องดาว จ.สกลนคร เป็นกลุ่มชนที่พูดภาษาในกลุ่มมอญ-เขมร ตระกูลออสโตรเอเชียติก สาขาเวียตติก (สาขาเดียวกับภาษาเวียดนาม) คนทั่วไปเรียกกลุ่มชนนี้ว่าโซ่ ซึ่งจะสับสนกับคนโซ่กลุ่มใหญ่ที่ อ.กุสุมาลย์ จ.สกลนคร ซึ่งเป็นคนละกลุ่มภาษาแต่อยู่ในตระกูลเดียวกัน เนื่องจากชนกลุ่มนี้มีประวัติการอพยพมาจากเขตคำม่วน ประเทศลาว โดยเฉพาะเขตหมู่บ้านทะเลวึ่งเมื่อกว่าร้อยปีมาแล้ว จึงมีผู้เรียกกลุ่มภาษาดังกล่าวนี้ว่าโซ่ (ทะเลวึ่ง) เพื่อแยกโซ่กลุ่มนี้ออกจากกลุ่มโซ่ที่อำเภอกุสุมาลย์ จากความจำของผู้อาวุโสเล่าว่าบ้านเดิมของคนโซ่ (ทะเลวึ่ง) อยู่แขวงคำเกิดคำม่วนในเขตประเทศลาว และเมื่อฝรั่งเศสเข้ายึดครองประเทศ ได้อพยพหนีสงครามมาอยู่ในประเทศไทยพร้อมกับกลุ่มชนอื่นๆ เช่น กลุ่มญ้อ ปัจจุบันตั้งถิ่นฐานอยู่ที่หมู่บ้านหนองแขว่ง บ้านหนองเจริญ บ้านหนองม่วง และบ้านดงสร้างคำ ต.ปทุมวาปี อ.ส่องดาว จ.สกลนคร มีประชากรทั้งสิ้น 2,400 คน จำนวน 806 ครัวเรือน โดยอาศัยปนกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ เช่น ญ้อ ลาวอีสาน ผู้ไท เป็นต้น

ชาวไทยโซ่ (ทะเลวึ่ง) มีอาชีพทำนา ทำไร่ รับจ้าง รวมทั้งทำงานหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น สานเสื่อ ทอผ้า ทำหมอน ส่วนเรื่องอาหารการกิน การนับถือพุทธศาสนา และความเชื่อเรื่องต่างๆ มีความคล้ายคลึงกับชาวอีสานทั่วไป

ปัจจุบันภาษาโซ่ (ทะเลวึ่ง) อยู่ในภาวะใกล้สูญหาย เนื่องจากแต่เดิมชาวโซ่ (ทะเลวึ่ง) มีทัศนคติว่า ภาษาโซ่ (ทะเลวึ่ง) ของตนพูดไม่เหมือนภาษาของคนอื่นๆ พูดแล้วคนอื่นฟังไม่เข้าใจ จะถูกคนอื่นล้อเลียน ถูกตีเตียน หรือถูกขู่ว่าจะถูกทำร้ายร่างกาย ดังนั้นเมื่อออกจากหมู่บ้าน ชาวไทยโซ่ (ทะเลวึ่ง) จึงมักจะฉงนสนทนและมีความหวาดระแวงเมื่อมีผู้สนใจอยากศึกษาภาษาโซ่ (ทะเลวึ่ง) ชาวโซ่ (ทะเลวึ่ง) มิได้อยู่แต่ลำพังในกลุ่มของตน หากแต่อยู่ร่วมกับหมู่บ้านกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ จึงพูดภาษาอื่นๆ ได้ เช่น พูดภาษาลาวกับคนลาว พูดภาษาญ้อกับคนญ้อ เมื่อมีการแต่งงานกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ก็มักจะพูด

ภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาไทย (กะว้าง) ทั้งนี้เพื่อให้สื่อสารเข้าใจกันได้ ภาษาโซ (กะว้าง) ของคนจึงถดถอยลงเรื่อย ๆ

ในปี พ.ศ. 2508 เมื่อพรรคคอมมิวนิสต์ประเทศไทยได้ประกาศจับอาวุธขึ้นต่อสู้กับรัฐบาล เหตุการณ์ดังกล่าวได้เกิดผลกระทบต่อวิถีชีวิตชาวบ้านหนองแขงอย่างใหญ่หลวง ชาวไทยโซ (กะว้าง) บ้านหนองแขง ถูกทางราชการจับไปทำการกรรมต่างๆ เพื่อค้นข้อมูลในการปราบปรามคอมมิวนิสต์ จึงทำให้ชาวบ้านหนีเข้าไปสมทบกับพรรคคอมมิวนิสต์ ขณะเดียวกันชาวโซ (กะว้าง) บ้านหนองแขง ก็ถูกฝ่ายคอมมิวนิสต์ทำร้ายเพราะขอเข้าไปร่วมมือกับทางราชการ ตลอดจนหว่างปี 2508-2525 ชาวไทยโซ (กะว้าง) ไม่สามารถทำมาหากินได้เป็นปกติสุข เนื่องจากมีการอพยพย้ายถิ่นเพื่อหนีภัยสู้รบ

ในปัจจุบันภาษาและวัฒนธรรมของชาวไทยโซ (กะว้าง) ตกอยู่ในภาวะวิกฤต หากไม่มีการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาโซ (กะว้าง) และวัฒนธรรมของชาวไทยโซ (กะว้าง) ก็จะเสื่อมสูญไปได้ เนื่องจากภาษาโซ (กะว้าง) เป็นภาษาพูดไม่มีภาษาเขียน การพูดก็พูดกันในระดับชาวบ้านที่เป็นผู้เฒ่าผู้แก่เท่านั้น ส่วนลูกหลานที่เป็นเยาวชนไม่นิยมพูดเนื่องจากเป็นคนรุ่นใหม่ นับวันมีแต่จะลืมภาษาและวัฒนธรรมของไทยโซ (กะว้าง) การฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมของพี่น้องไทยโซ (กะว้าง) จึงเป็นเรื่องสำคัญ ทั้งนี้เพื่อเป็นการสืบทอดอัตลักษณ์ความเป็นโซ (กะว้าง) ไว้เพื่อสร้างความภาคภูมิใจและความสามัคคีให้ได้อยู่คู่ชุมชนไทยโซ (กะว้าง) ตลอดไป

โรงเรียนบ้านหนองม่วง ตั้งอยู่ที่หมู่ 3 ต.ปทุมวาปี อ.ส่องดาว จ.สกลนคร ปีการศึกษา 2548 มีนักเรียนทั้งสิ้น 135 คน ครู 7 คน นักเรียนส่วนใหญ่เป็นลูกหลานชาวโซ (กะว้าง) ประมาณ 80% ที่เหลือเป็นภูไท ญ้อ และลาว ปีการศึกษา 2549 มีนักเรียนทั้งหมด 125 คน ส่วนโรงเรียนบ้านหนองแขง ประชาชนผู้ร่วมนาย ตั้งอยู่ที่หมู่ 8 บ้านหนองแขง มีเขตบริการจำนวน 3 หมู่บ้าน คือ 1.บ้านหนองแขง 2.บ้านหนองเจริญ 3.บ้านดงสว่างคำ เป็นโรงเรียนขยายโอกาส ปีการศึกษา 2549 มีนักเรียนทั้งสิ้นจำนวน 360 คน ข้าราชการครู 17 คน นักเรียนส่วนใหญ่เป็นลูกหลานชาวโซ (กะว้าง) ประมาณ 85% ที่เหลือเป็นภูไท ญ้อ และลาว ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งสองโรงเรียนเฉลี่ยทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ 62.50% ซึ่งถือว่าอยู่เกณฑ์ที่น่าพอใจนัก

จากการทำงานของทีมนิวิจัยโครงการ “การอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษา ประเพณี วัฒนธรรมของชาวไทยโซ (กะว้าง) ต.ปทุมวาปี อ.ส่องดาว จ.สกลนคร ระยะที่ 1” ซึ่งเป็นการทำงานวิจัยของชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ในการทำงาน คือ เพื่อทำการสำรวจจำนวนประชากรไทยโซ (กะว้าง)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมเพื่อทำหนังสือภาษาโซ่ (ทะวืง) ส่งเสริมให้เกิดการใช้ภาษาโซ่ (ทะวืง) ในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน และเพื่อสร้างกลไกการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษา ประเพณี และวัฒนธรรมในชุมชนโซ่ (ทะวืง) โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานสนับสนุนการวิจัย (สำนักงานภาค) และมีศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นผู้ดูแลในส่วนความรู้ด้านวิชาการ จากผลของการทำงานวิจัยดังกล่าวพบว่ามีความต้องการของชุมชนที่จะนำระบบตัวเขียนภาษาโซ่ (ทะวืง) ที่ได้ร่วมพัฒนาจากงานวิจัยเข้าสู่การเรียนการสอนในระบบโรงเรียน เพื่อเป็นการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษา โซ่ (ทะวืง) ให้ยั่งยืน และยังเป็นการช่วยพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของเด็กนักเรียนซึ่งเป็นลูกหลานของชาวโซ่ (ทะวืง) ซึ่งเป็นความต้องการที่สอดคล้องกับทางโรงเรียนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยในการจัดการเรียนการสอน โดยมีความคาดหวังร่วมกันว่าจะสามารถพัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนต่อไป

1.2 โจทย์วิจัย

- แนวทางในการพัฒนาภาษาโซ่ (ทะวืง) จากชุมชนเข้าสู่ระบบโรงเรียนจะทำได้อย่างไร?
- การเรียนการสอนภาษาโซ่ (ทะวืง) ในระบบโรงเรียนจะช่วยพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีเชื้อสายโซ่ (ทะวืง) อย่างไร?

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ และสำรวจความคิดเห็นผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และคณะครูในโรงเรียน เพื่อวางแผนการจัดการเรียนการสอนภาษาโซ่ (ทะวืง) ในระบบโรงเรียน
2. เพื่อสร้างครูภูมิปัญญา พจนานุกรมฉบับชาวบ้าน หลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนภาษาโซ่ (ทะวืง)
3. เพื่อทดลองจัดการเรียนการสอนภาษาโซ่ (ทะวืง) ในโรงเรียน จากชุมชนเข้าสู่ระบบโรงเรียน

1.4 พันที่ศึกษา

1. โรงเรียนบ้านหนองม่วง หมู่ 3 ต.ปทุมวาปี อ.ส่องดาว จ.สกลนคร
2. โรงเรียนบ้านหนองแขวงประชาเจริญอำนาจ หมู่ 8, 9, 10 ต.ปทุมวาปี อ.ส่องดาว จ.สกลนคร

1.5 ระยะเวลาดำเนินการศึกษา

ตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2549 - วันที่ 31 ตุลาคม 2550 รวม 14 เดือน

1.6 งบประมาณ

รวมทั้งสิ้น 160,375 บาท (หนึ่งแสนหกหมื่นสามร้อยเจ็ดสิบบาทถ้วน)

1.7 แนวทางดำเนินงานวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลนักเรียนชาติพันธุ์ต่างๆ ในโรงเรียนว่ามีกลุ่มใดบ้าง มีจำนวนกลุ่มละเท่าไร และมีผลการเรียนแต่ละรายวิชาเป็นอย่างไร เพื่อวางแผนในการจัดชั้นเรียน
2. ทำแบบสำรวจความคิดเห็นผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย (ทะเลวียง) ในระบบโรงเรียน
3. จัดเวทีเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในเรื่องการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย (ทะเลวียง) ในระบบโรงเรียนแก่คนในชุมชน ทั้งคนโซ่ (ทะเลวียง) คนกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ในพื้นที่องค์กรท้องถิ่น หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาในพื้นที่ ฯลฯ
4. จัดการฝึกอบรมเรื่องการศึกษาและการทบทวนระบบตัวเขียนภาษาไทย (ทะเลวียง) เพื่อเป็นการสร้างครูภูมิปัญญาภาษาไทย (ทะเลวียง) และผู้ที่จะมาร่วมกันทำสื่อการเรียนการสอนภาษาไทย (ทะเลวียง)
5. จัดทำพจนานุกรมภาษาไทย (ทะเลวียง) ฉบับชาวบ้าน

6. จัดการให้เกิดการศึกษาดูงานเรื่องการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นด้านภาษาและวัฒนธรรมกับหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง
7. พัฒนาศักยภาพของทีมวิจัยในเรื่องการทำสื่อการเรียนการสอนภาษาโซ่ (พะว้าง) เช่น หนังสือระดับต่างๆ หนังสือเล่มยักษ์ การทำแบบเรียน ฯลฯ
8. สร้างสื่อการเรียนการสอนภาษาโซ่ (พะว้าง)
9. สร้างคู่มือปัญหาภาษาโซ่ (พะว้าง)
10. ทดลองนำสื่อการเรียนการสอนภาษาโซ่ (พะว้าง) ที่ทำไปใช้สอนในห้องเรียนทดลอง โดยมีครูภูมิปัญญาภาษาโซ่ (พะว้าง) เป็นผู้สอน และมีครูในโรงเรียนเป็นผู้ดูแล
11. ถอดบทเรียน วิเคราะห์ การทำงานของทีมวิจัย
12. จัดประชุมเพื่อเผยแพร่ผลงานและองค์ความรู้ที่ได้รับการทำงาน เพื่อนำไปเป็นฐานความรู้สำหรับการจัดการเรียนการสอนภาษาโซ่ (พะว้าง) ในระบบโรงเรียนอย่างยิ่งยวดต่อไป
13. จัดทำรายงานวิจัย

1.8 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ และความคิดเห็นจากผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และคณะครูในโรงเรียน
2. ได้แนวทางที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกันระหว่างชุมชนกับโรงเรียนในการพัฒนาภาษาโซ่ (พะว้าง) เข้าสู่ระบบโรงเรียน
3. ได้คู่มือปัญหา พจนานุกรมฉบับชาวบ้าน หลักสูตร และสื่อการเรียนการสอนภาษาโซ่ (พะว้าง)
4. เด็กนักเรียนโซ่ (พะว้าง) มีการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนภาษาโซ่ (พะว้าง) ซึ่งเป็นภาษาแม่ของตนเองได้แนวทางการจัดการเรียนการสอนภาษาโซ่ (พะว้าง) ในโรงเรียนที่เหมาะสม

5. เกิดเครือข่ายในการทำงานด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมภาษาโซ่ (ทะเลวียง) ระหว่างชุมชนกับโรงเรียนและองค์กรท้องถิ่น
6. เกิดการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมภาษาโซ่ (ทะเลวียง) อย่างยั่งยืน
7. คนโซ่ (ทะเลวียง) มีความสามารถในการพัฒนาท้องถิ่นด้วยตนเองด้วยทักษะที่ได้จากการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น

1.9 รายชื่อทีมวิจัย

1. นายประมงค์	สุขชิน	หัวหน้าโครงการ (ผอ.โรงเรียนบ้านหนองม่วง)
2. นายสมปอง	ต้นประทุม	รองหัวหน้าโครงการ (วิทยุชุมชน)
3. นายสุภี	ตามประสี	รองหัวหน้าโครงการ (บ้านหนองม่วง)
4. นายสำเวย	สายจันทร์	เหรัญญิก
5. นางสาวถนอม	สุทธิอาจ	เลขานุการ (ครูโรงเรียนบ้านหนองม่วง)
6. นางกรรณิการ์	บุญรักษา	ทีมวิจัย (บ้านหนองม่วง)
7. นางมนทา	มุกดาพันธ์	ทีมวิจัย (บ้านหนองม่วง)
8. นางเนตร	จันโคตรแก้ว	ทีมวิจัย (บ้านหนองม่วง)
9. นางวิบูลลักษณ์	โคตรสระ	ทีมวิจัย (บ้านหนองม่วง)
10. นายปัญญา	สุระเสน	ทีมวิจัย (ครูโรงเรียนบ้านหนองม่วง)
11. นายพิน	พรหมวิชัย	ทีมวิจัย (ครูโรงเรียนบ้านหนองม่วง)
12. นายณรงค์ศักดิ์	พรหมสาขา ณ สกลนคร	ทีมวิจัย (ครูโรงเรียนบ้านหนองม่วง)
13. นางละเอียด	พรหมสาขา ณ สกลนคร	ทีมวิจัย (ครูโรงเรียนบ้านหนองม่วง)

14. นางสาว	เอกมาศ	ทิมวิชัย (ครูโรงเรียนบ้านหนองม่วง)
15. นายทวิเดช	ยิ่งสิน	ทิมวิชัย (ครูโรงเรียนบ้านหนองม่วง)

1.10 แผนการดำเนินงาน

รายการกิจกรรม	เดือนที่													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1. ศึกษาข้อมูลนักเรียนชาติพันธุ์ต่างๆ ในโรงเรียนว่ามีกลุ่มใดบ้าง มีจำนวนกลุ่มละเท่าไร และมีผลการเรียนแต่ละรายวิชาเป็นอย่างไร เพื่อวางแผนในการจัดชั้นเรียน	*	*												
2. ทำแบบสำรวจความคิดเห็นผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการเรียนการสอนภาษาโซ่ (ทะวืง) ในระบบโรงเรียน	*	*												
3. จัดเวทีเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในเรื่องการจัดการเรียนการสอนภาษาโซ่ (ทะวืง) ในระบบโรงเรียนแก่คนในชุมชนทั้งคนโซ่ (ทะวืง) คนกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ในพื้นที่ องค์กรท้องถิ่น หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาในพื้นที่ ฯลฯ		*												

4. จัดการฝึกอบรมเรื่องการฝึกและการทบทวนระบบตัวเขียนภาษาโซ่ (ทะวืง) เพื่อเป็นการสร้างครูภูมิปัญญาภาษาโซ่ (ทะวืง) และผู้ที่มาร่วมกันทำสื่อการเรียนการสอน			*	*										
5. จัดทำพจนานุกรมภาษาโซ่ (ทะวืง) ฉบับชาวบ้าน		*	*	*	*									
6. จัดการให้เกิดการศึกษาดูงานเรื่องการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นด้านภาษาและวัฒนธรรมกับหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง						*								
7. พัฒนาศักยภาพของทีมวิจัยในเรื่องการทำสื่อการเรียนการสอนภาษาโซ่ (ทะวืง) เช่น หนังสือระดับต่างๆ การทำแบบเรียน ฯลฯ						*								
8. สร้างสื่อการเรียนการสอนภาษาโซ่ (ทะวืง)						*	*	*	*					
9. สร้างครูภูมิปัญญาภาษาโซ่ (ทะวืง)						*	*	*	*					
10. ทดลองนำสื่อการเรียนการสอนภาษาโซ่ (ทะวืง) ที่ทำไปใช้สอนในห้องเรียนทดลอง โดยครูภูมิปัญญาภาษาโซ่ (ทะวืง)									*	*	*	*		

11. ถอดบทเรียนการทำงานของทีมวิจัย			*			*			*			*		
12. จัดประชุมเพื่อเผยแพร่ผลงานและองค์ความรู้ที่ได้รับจากการทำงาน เพื่อนำไปเป็นฐานความรู้สำหรับการจัดการเรียนการสอนภาษาโซ่ (ทะวืง) ในระบบโรงเรียนอย่างยั่งยืนต่อไป												*		
13. จัดทำรายงานวิจัย						*							*	*

บทที่ 2

บทบาทครู/เอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.1 ข้อมูลโรงเรียนทั้งสองโรงเรียน

โรงเรียนบ้านหนองม่วง

โรงเรียนบ้านหนองม่วงตั้งอยู่ที่หมู่ 3 ต.ปทุมวาปี อ.ส่องดาว จ.สกลนคร มีนักเรียนจำนวน 124 คน มีครูจำนวน 7 คน สอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวนนักเรียนแบ่งตามระดับชั้น ตามแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองม่วงแบ่งตามระดับชั้น

ชั้นเรียน	จำนวนห้องเรียน		จำนวนนักเรียน			
	ตามแผน	ตามจัด	ชาย	หญิง	รวม	
ประถมศึกษาปีที่ 1		1	6	8	14	
ประถมศึกษาปีที่ 2		1	10	5	15	
ประถมศึกษาปีที่ 3		1	9	7	16	
ประถมศึกษาปีที่ 4		1	6	10	16	
ประถมศึกษาปีที่ 5		1	9	13	22	
ประถมศึกษาปีที่ 6		1	8	3	11	
อนุบาล 1	1	1	8	11	19	
อนุบาล 2	1	1	8	3	11	

รวมทั้งสิ้น	2	8	64	60	124
-------------	---	---	----	----	-----

โรงเรียนบ้านหนองแวงประชาราษฎร์อำนวยการ

โรงเรียนบ้านหนองแวงประชาราษฎร์อำนวยการ หมู่ 8 ต.ปทุมวาปี อ.สองดาว จ.สกลนคร
มีนักเรียนจำนวน 371 คน มีครูจำนวน 17 คน มีจำนวนนักเรียนแบ่งตามระดับชั้น ตามแสดงในตาราง
ที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองแวงประชาราษฎร์อำนวยการแบ่งตามระดับชั้น

ชั้นเรียน	จำนวนห้องเรียน		จำนวนนักเรียน			
	ตามแผน	ตามจัด	ชาย	หญิง	รวม	
ประถมศึกษาปีที่ 1		1	26	13	39	
ประถมศึกษาปีที่ 2		1	12	15	27	
ประถมศึกษาปีที่ 3		2	21	20	41	
ประถมศึกษาปีที่ 4		1	12	18	30	
ประถมศึกษาปีที่ 5		1	16	18	34	
ประถมศึกษาปีที่ 6		1	19	12	31	
มัธยมศึกษาปีที่ 1		1	15	12	27	
มัธยมศึกษาปีที่ 2		1	18	19	37	
มัธยมศึกษาปีที่ 3		1	12	20	32	
อนุบาล 1		1	21	15	36	

อนบาล 2		1	20	17	37
รวมทั้งสิ้น	0	12	192	179	371

2.2 ข้อมูลเด็กที่เรียนภาษาไทย (თვის) ทั้งสองโรงเรียน

โรงเรียนบ้านหนองม่วง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชายจำนวน 6 คน หญิงจำนวน 10 คน
รวม 16 คน ปีการศึกษา 2550

ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล
1.	เด็กหญิงสุชนกร ตัวงใต้
2.	เด็กหญิงวารุณี สุขเกิด
3	เด็กหญิงอรุณพร สอนคำหาร
4.	เด็กหญิงสินีนาท แก้วหาหาด
5.	เด็กหญิงอินธุอร สายจันทร์
6.	เด็กหญิงจิราพร โสภีพันธ์
7.	เด็กหญิงสุภาพร คุณศาลา
8.	เด็กหญิงสุภาพร จันทะหงษ์
9.	เด็กหญิงสุดาใจ ภูเทียมลม
10.	เด็กหญิงกนกวรรณ มาละอินทร์
11.	เด็กชายอัครชัย วงมาเกตุ
12.	เด็กชายศรัณยู จิตตพัฒน์
13.	เด็กชายอุเทน คำเรืองโคตร

14.	เด็กชายสันติสุข	จันโคตรแก้ว
15.	เด็กชายณินนคร	คำเรืองโคตร
16.	เด็กชายเฉลิม	นามประมา

โรงเรียนบ้านหนองแขวงประชาราษฎร์อำนวยการ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชายจำนวน 11 คน
หญิงจำนวน 17 คน รวม 30 คน ปีการศึกษา 2550 จำนวน 28 คน

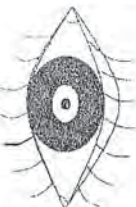
ลำดับที่	ชื่อ - นามสกุล	
1.	เด็กหญิงนิภาพร	จันทรัมย์
2.	เด็กหญิงนัฐิตา	บุญศรี
3	เด็กหญิงเพชรมณี	บุญศรี
4.	เด็กหญิงศิรินยา	นามประมา
5.	เด็กหญิงสิริยากร	เกตุพันธ์
6.	เด็กหญิงเกตุวดี	มุกดาพันธ์
7.	เด็กหญิงมิลวรรณ	มูลพันธ์
8.	เด็กหญิงปรียาพร	แสงชาติ
9.	เด็กหญิงวณัสนันท์	จันโคตรแก้ว
10.	เด็กหญิงเฟิร์นทร์	จันโคตรแก้ว
11.	เด็กหญิงลลิตา	สุริยมาตร
12.	เด็กหญิงจนา	ร่มสุวรรณ

13.	เด็กหญิงวัชรินทร์	แพงศรี
14.	เด็กหญิงวิชุดา	ปลาโล
15.	เด็กหญิงนาเรี	ฉิ่งแสง
16.	เด็กหญิงอรปรียา	ช่างสอน
17.	เด็กหญิงรัตนัญญา	ต้นประทุม
18.	เด็กชายทวี	หน้างสิทธิ
19.	เด็กชายเจษฎา	ต้นประทุม
20.	เด็กชายจิตตพัฒน์	เมื่องแสง
21.	เด็กชายชิตณรงค์	ไชยศรี
22.	เด็กไพรินทร์	จันทะดา
23.	เด็กชายอัศวิน	โคตรสละ
24.	เด็กชายอาวุธ	คำสะอึ่ง
25.	เด็กชายศราวุธ	คำมัน
26.	เด็กชายวราวุธ	แก้วละมุล
27.	เด็กชายพิทักษ์	มุกดาพันธ์
28.	เด็กชายณัฐกิจ	คุณคำ

2.3 ระบบตัวเขียนที่ใช้ในการทำสื่อการเรียนการสอน

ตัวหนังสือพยางค์ (ทะลึง)				
ตัวต้น				
				
ก	ค	ง	จ	
กา	แค	งัว	จ้อ	
ไก่	จระเข้	วัว	หมา	
				
ช	ย	ญ	ด	
ชี	ยี่	ญิม	โตก	
มือ	แม่ใน	หัวใจ	เรือ	

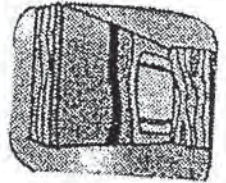
			
ด	ท	น	บ
ตุ้ย	ทู่	เหน็ด	โบ
ถ้วยแกง	ไม้	คอ	นกยูง
			
ป	พ	ม	ย
โปง	พะเลอ	มัต	โยงเยง
ดอกไม้	ลูกหมาก	ตา	จักรยาน
			
ล	ว	อ	ฮ
ลู่ก	วอง	อุฮ	ฮ็อก
งู	หม้อ	บ้าน	คางคก

ตัวท้าย				
				
- ก	- ง	- ช	- ด	
ฮือก	หึ่ง	กุช	มัต	
คางคก	ไม้	ไฟ	ตา	
				
- บ	- ห	- ม	- ว	
กะชับ	หูก	แปม	อ้าว	
ตะขาบ	หมี	พระจันทร์	เสื้อ	
				
- ย	- อ			
ตุ้ย	อุ้ย			
ถ้วยแดง	บ้าน			

ตัวพระสะละพาซาโซ่ (ทะเลวัง)

พระสะละ

			
๒	- ำ	ำ . ำ .	ำ .
บั้ง	กำ	ติอ	จึง
หน่อไม้	ไก	หนอน	เท้า
			
ำ	ำ	ำ	ำ
มั่ง	อืด	ลุก	ก๊วน
ไซ	บุหรื	งู	หมี
			
เ -	แ -	เ -	เ - อ

เปม	แก่น	โอง	เนืศ
พระจันทร์	มด	ช้าง	คอ
			
เ-าะ	-อ	เ-ย	เ-อ
ญอช	คอ	เยียน	เชื้อ
สิง	ตกแต่นคำขาว	ปลาไหล	ฟูก
			
งัว			
งัว			
วัว			

ตัวหนังสือยุคใหม่ (ทะลุ)

	-	-	-	-
	ท่ง	กา	ก้า	อ่า
	ไม้	ไก่	ปลา	ห่าน
	-			
	แมลง	แมลง		
		มด		

บทที่ 3

ผลการดำเนินงาน

ทีมวิจัยรายงานผลการทำกิจกรรมตามกิจกรรมที่เรียงไว้ตามแผนที่วางไว้ กล่าวคือ

กิจกรรมที่ 1

ศึกษาข้อมูลนักเรียนชาติพันธุ์ต่างๆ ในโรงเรียนว่า มีกลุ่มใดบ้าง มีจำนวนกลุ่มละเท่าไร และมีการเรียนแต่ละรายวิชาเป็นอย่างไร เพื่อวางแผนในการจัดชั้นเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อต้องการทราบข้อมูลนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ที่มีในโรงเรียน
2. เพื่อต้องการจัดกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ
3. เพื่อวางแผนจัดการเรียนการสอนในภาคเรียนที่ 1/2550

กระบวนการทำงาน

1. ระดมความคิดเห็นในการออกแบบสำรวจชาติพันธุ์นักเรียน
2. ร่วมกันออกแบบสำรวจชาติพันธุ์นักเรียน
3. ตรวจสอบความถูกต้องและองค์ประกอบที่จำเป็น
4. จัดทำแบบสำรวจข้อมูลที่ต้องการ
5. ออกเก็บข้อมูลชาติพันธุ์นักเรียน พร้อมสรุปผลข้อมูล

ผลจากการสำรวจชาติพันธุ์นักเรียนโรงเรียนบ้านหนองม่วง และโรงเรียนบ้านหนองแวง เพื่อเตรียมการสอนภาษาโซ่ (กะว้าง) ในโรงเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในปีการศึกษา 2550 ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

นักเรียนชั้น ป.4 โรงเรียนบ้านหนองม่วง และโรงเรียนบ้านหนองแวง จำนวน 44 คน

นักเรียน	จำนวน	ร้อยละ
หนองม่วง ชาย	6	13.64
หนองม่วง หญิง	10	22.73
หนองแวง ชาย	11	25.00
หนองแวง หญิง	17	38.64
รวม	44	100.00

ชาติพันธุ์นักเรียน		
นักเรียน	จำนวน	ร้อยละ
ไทย	7	15.91
ไทย-ลาว	15	34.09
ไทย-ญ้อ	9	20.45
ไทย-ภูไท	3	6.82
ไทย-ไทยกลาง	0	0.00
ไทย	1	2.27
ลาว	3	6.82
ญ้อ	6	13.64
ภูไท	0	0.00

รวม	44	100
-----	----	-----

ตอนที่ 2 ที่อยู่อาศัยของนักเรียน

ลักษณะบ้าน	จำนวน	ร้อยละ
บ้านมีชั้นเดียว	17	38.64
บ้านไม่สองชั้น	3	6.82
โรงนา (กระท่อม)	0	0.00
บ้านปูนชั้นเดียว	11	25.00
บ้านปูนครึ่งไม้ชั้นบน	13	29.55
รวม	44	100

ตอนที่ 3 ความสามารถในการใช้ภาษาโซ่ (ทะเลวึ่ง)

ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
พูดไม่ได้เลย	6	13.64
พูดได้เล็กน้อย	29	65.91
พูดได้	9	20.45
รวม	44	100
ฟังไม่ออก	6	13.64
ฟังออกนิดหน่อย	37	84.09
ฟังออก	1	2.27

รวม	44	100
เขียนไม่ได้เลย	12	27.27
เขียนได้นิดหน่อย	25	56.82
เขียนได้	7	15.91
รวม	44	100
อ่านไม่ออก	7	15.91
อ่านออกนิดหน่อย	14	31.82
อ่านออก	23	52.27
รวม	44	100

ตอนที่ 4 ด้านการสื่อสาร

ในครอบครัวใช้ภาษาอะไร		
ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
ไทย-ลาว	11	25.00
ลาว	15	34.09
ญ้อ	15	34.09
กูไท	3	6.82
รวม	44	100

ภาษาที่เลือกใช้ ใช้มากเท่าใด		
ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
มาก	42	95.45
ปานกลาง	2	4.55
น้อย	0	0.00
รวม	44	100
การใช้ภาษาโซซ์ (ทะวึ่ง)ในชีวิตประจำวัน		
ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
ใช่	0	0
ใช้นิดหน่อย	38	86.36
ไม่ใช้เลย	6	13.64
รวม	44	100
ใช้พูดกับใคร		
ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
พ่อแม่	22	50.00
เพื่อน	16	36.36
คนที่พูดโซซ์ (ทะวึ่ง)	6	13.64

รวม	44	100
ใช้ในโอกาสใด		
ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
พักทายกัน	20	45.45
สนทนากัน	24	54.55
รวม	44	100

ตอนที่ 5 ความต้องการในการอนุรักษ์และฟื้นฟู

ต้องการให้สอนในโรงเรียน		
ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
ต้องการ	44	100
ไม่ต้องการ	0	0
รวม	44	100
ยินดีให้ความร่วมมือ		
ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
ยินดี	44	100
ไม่ยินดี	0	0
รวม	44	100

ตอนที่ 6 ผลการเรียนรู้ทางการเรียน

ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
พอใช้	3	6.82
ปานกลาง	22	50.00
ดี	17	38.64
ดีมาก	2	4.55
รวม	44	100

กิจกรรมที่ 2

ทำแบบสำรวจความคิดเห็นผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย (ทะเลิ่ง) ในระบบโรงเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองม่วง และโรงเรียนบ้านหนองแวง
2. เพื่อทำความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการนำภาษาเข้าสอนในโรงเรียน

กระบวนการทำงาน

1. ระดมความคิดเห็นในการออกแบบสำรวจความคิดเห็นผู้ปกครองนักเรียน
2. ออกแบบสำรวจความคิดเห็นผู้ปกครองนักเรียน
3. ออกเก็บข้อมูลพร้อมสรุปผลข้อมูลความคิดเห็นผู้ปกครองนักเรียน

ผลที่ได้รับ

1. ผู้ปกครองเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการนำภาษาไทย (ทะเลิ่ง) เข้าสอนในโรงเรียน ตลอดจนให้ความร่วมมือทุกด้าน
2. การทำงานระหว่างทีมวิจัยกับโรงเรียน และโรงเรียนกับชุมชนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

ปัญหาอุปสรรค

ผู้ปกครองเป็นส่วนน้อยไม่เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาไทย (ทะเลิ่ง) แต่ส่วนมากเห็นด้วยโดยประการทั้งปวง ตั้งแบบสำรวจที่ปรากฏนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองม่วงและโรงเรียนบ้านหนองแวง จำนวน 113 คน

ผู้ปกครอง	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	57	50.44
หญิง	56	49.56
รวม	113	100
อายุ	จำนวน	ร้อยละ
20-30	19	16.81
31-40	43	38.05
41-50	29	25.66
51-60	13	11.50
61-70	7	6.19
70 ขึ้นไป	2	1.77
รวม	113	100
ชาติพันธุ์	จำนวน	ร้อยละ
ไทย	43	38.05
ไทย-ลาว	35	30.97
ไทย-ญ้อ	7	6.19

โศภ-ภูไท	3	2.65
โศภ-ไทยกลาง	0	0.00
ไทย	3	2.65
ลาว	11	9.73
ญ้อ	9	7.96
ภูไท	2	1.77
รวม	113	100

ตอนที่ 2 ที่อยู่อาศัยของผู้ปกครองนักเรียน

ลักษณะบ้าน	จำนวน	ร้อยละ
บ้านไม่ชนเดี่ยว	41	36.28
บ้านไม่สองชั้น	6	5.31
โรงนา (กระท่อม)	7	6.19
บ้านปูนชั้นเดียว	26	23.01
บ้านปูนครึ่งไม่ชนบน	33	29.20
รวม	113	100

ตอนที่ 3 ความสามารถในการใช้ภาษาโซ่ (ทะเลวียง)

ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
พูดไม่ได้เลย	4	3.54

พูดได้เล็กน้อย	54	47.79
พูดได้	55	48.67
รวม	113	100
ฟังไม่ออก	5	4.42
ฟังออกเล็กน้อย	47	41.59
ฟังออก	61	53.98
รวม	113	100
เขียนไม่ได้เลย	46	40.71
เขียนได้เล็กน้อย	52	46.02
เขียนได้	15	13.27
รวม	113	100
อ่านไม่ออก	39	34.51
อ่านออกเล็กน้อย	49	43.36
อ่านออก	25	22.12
รวม	113	100

ตอนที่ 4 ด้านการสื่อสาร

ฝึกให้ลูกหลานพูดครั้งแรกด้วยภาษาอะไร		
ภาษา	จำนวน	ร้อยละ
ไทย	2	1.77

โซ่-ลาว	61	53.98
ลาว	38	33.63
ญ้อ	12	10.62
ภูไท	0	0.00
รวม	113	100
ในครอบครัวใช้ภาษาอะไร		
ภาษา	จำนวน	ร้อยละ
โซ่-ลาว	36	31.86
ลาว	65	57.52
ญ้อ	11	9.73
ภูไท	1	0.88
รวม	113	100
ภาษาที่เลือกใช้มากเท่าใด		
ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
มาก	26	23.01
ปานกลาง	65	57.52
น้อย	22	19.47
รวม	113	100.00

การใช้ภาษาโซ่ (ทะเลวัง)ในชีวิตประจำวัน		
ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
ใช่	18	15.93
ใช้นิดหน่อย	65	57.52
ไม่ใช้เลย	30	26.55
รวม	113	100
ใช้พูดกับใคร		
ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
พ่อแม่	15	13.27
เพื่อน	42	37.17
ลูกหลาน	8	7.08
คนที่พูดโซ่ (ทะเลวัง)	48	42.48
รวม	113	100
ใช้ในโอกาสใด		
ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
ทักทายกัน	63	55.75
สนทนากัน	50	44.25
รวม	113	100

ตอนที่ 5 ความต้องการในการอนุรักษ์และฟื้นฟู

ต้องการให้สอนในโรงเรียน		
ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
ต้องการ	95	84.07
ไม่ต้องการ	18	15.93
รวม	113	100
ยินดีให้ความร่วมมือ		
ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
ยินดี	96	84.96
ไม่ยินดี	17	15.04
รวม	113	100

ตอนที่ 6 สอนให้ลูกหลานพูดภาษาโซ้ (ทะวืง) หรือไม่

ลักษณะ	จำนวน	ร้อยละ
สอน	39	34.51
สอนนิดหน่อย	43	38.05
ไม่สอนเลย	31	27.43
รวม	113	100.00

กิจกรรมที่ 3

จัดเวทีเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในเรื่องการจัดการจัดการเรียนการสอนภาษาโซ่ (ทะเลวึ่ง) ในระบบโรงเรียนแก่คนในชุมชน ท้องถิ่น (ทะเลวึ่ง) คนกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ในพื้นที่ องค์การท้องถิ่น หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาในพื้นที่ ฯลฯ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียน ชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน
2. เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างคนกลุ่มชาติพันธุ์ และนักเรียนชาติพันธุ์ในโรงเรียนทั้ง 2 โรงเรียน
3. เพื่อประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนให้หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องได้รับรู้และเข้าใจในความสำคัญ

กระบวนการทำงาน

1. ประชุมทีมวิจัยภาษาโซ่ (ทะเลวึ่ง) เพื่อชี้แจงความเข้าใจและวางแผนการทำงาน
2. กำหนดวันจัดกิจกรรมเวทีชาวบ้าน
3. ออกหนังสือเชิญภูมิปัญญาโซ่ (ทะเลวึ่ง) ชาวบ้านจาก 4 หมู่บ้าน ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารโรงเรียน ตลอดจนผู้บริหารการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษา
4. จัดเวทีชาวบ้านตามที่กำหนดทุกขั้นตอน จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ผลที่ได้รับ

1. ผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับทราบและเข้าใจพร้อมที่จะให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียน

2. ผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษารับรู้และเข้าใจ พร้อมที่จะส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนในโรงเรียน พร้อมให้คำปรึกษา ในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในโอกาสต่อไป

ปัญหาอุปสรรค

ยังมีคนบางกลุ่มไม่เข้าใจและมองไม่เห็นความสำคัญของการนำภาษาโซ่ (ทะวืง) เข้าสอน ในโรงเรียน ไม่เห็นคุณค่าของการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาโซ่ (ทะวืง)

กิจกรรมที่ 4

จัดการฝึกอบรมเรื่องการฝึกและการทบทวนระบบตัวเขียนภาษาไทย (ทะวี่ง) เพื่อเป็นการสร้างครูภูมิปัญญาภาษาไทย (ทะวี่ง) และผู้ที่จะมาร่วมกันทำสื่อการเรียนรู้การสอน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทบทวนระบบตัวเขียนภาษาไทย (ทะวี่ง)
2. เพื่อแก้ไขระบบตัวเขียนภาษาไทย (ทะวี่ง) ที่เป็นปัญหาให้ถูกต้อง

กระบวนการทำงาน

1. ประชุมครูภูมิปัญญาไทย (ทะวี่ง) ร่วมกับนักวิชาการจากศูนย์ศึกษาและพัฒนาพื้นที่ภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล
2. ยกประเด็นปัญหาระบบตัวเขียนที่มีอยู่เพื่อหาทางแก้ไข
3. แก้ไขและกำหนดตัวเขียนภาษาไทย (ทะวี่ง) โดยการใช้อักษรไทย

ผลที่ได้รับ

1. ได้ระบบตัวเขียนที่ถูกต้องตามลักษณะการออกเสียงซึ่งถ่ายทอดโดยภูมิปัญญาไทย (ทะวี่ง)
2. ได้จัดทำหมวดหมู่สระ และพยัญชนะตัวหนังสือภาษาไทย (ทะวี่ง) เพื่อเป็นตัวเขียนต่อไป

ปัญหาอุปสรรค

เมื่อนำไปทดลองสอนในโรงเรียนในระยะแรก นักเรียนยังไม่คุ้นเคยกับระบบตัวเขียนที่เป็นภาษาไทย (ทะวี่ง) ต้องใช้เวลานานกว่าจะเกิดการแยกแยะภาษาไทยกับภาษาไทย (ทะวี่ง) ได้

กิจกรรมที่ 5

จัดทำพจนานุกรมภาษาโซ่ (ทะวืง) ฉบับชาวบ้าน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อรวบรวมและจัดคำศัพท์ในภาษาโซ่ (ทะวืง) ให้เป็นหมวดหมู่
2. เพื่อจัดทำพจนานุกรมฉบับชาวบ้านเป็นครั้งแรก
3. เพื่อใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนภาษาโซ่ (ทะวืง) ในโรงเรียน

กระบวนการทำงาน

1. เรียนเชิญภูมิปัญญาชาวโซ่ (ทะวืง) จำนวน 15 คน เข้าร่วมประชุม
2. แบ่งกลุ่มภูมิปัญญาโซ่ (ทะวืง) ร่วมทำงานกับทีมวิจัย
3. จัดหมวดหมู่คำศัพท์ภาษาโซ่ (ทะวืง) พร้อมคำอ่าน และความหมาย
4. ทีมวิจัยโซ่ (ทะวืง) ตรวจสอบความถูกต้องร่วมกับภูมิปัญญาโซ่ (ทะวืง)
5. จัดพิมพ์พจนานุกรมฉบับชาวบ้าน พร้อมเข้าเล่มเพื่อประกอบการเรียนการสอน
6. สอนในโรงเรียน (ดูคำศัพท์ได้ในภาคผนวก)

ผลที่ได้รับ

ได้รับความร่วมมือจากคนเฒ่าคนแก่ ปู่ย่า ตา ยาย และภูมิปัญญาโซ่ (ทะวืง) ในชุมชน ผู้ที่รู้ภาษามาแต่ดั้งเดิมช่วยกันถ่ายทอดภาษาแก่ลูกหลาน รื้อฟื้นคำศัพท์ที่เคยใช้กันในอดีตและที่ใช้ในชีวิตประจำวัน แบ่งงานกันทำตามหมวดคำศัพท์ที่ตนเองถนัดหรือมีความรู้ ได้จัดหมวดหมู่คำศัพท์ในลักษณะพจนานุกรมฉบับชาวบ้าน ได้แบ่งหมวดหมู่คำศัพท์ออกเป็นหมวด เช่น หมวดตัวเลข หมวดร่างกาย หมวดสัตว์ หมวดเครื่องใช้ในครัวเรือน หมวดสี หมวดเครื่องสำอาง และหมวดเครื่องดนตรี เป็นต้น

ได้พจนานุกรมฉบับชาวบ้านเพื่อประกอบการเรียนการสอนในโรงเรียนได้ แต่ยังไม่สมบูรณ์จนสามารถนำไปอ้างอิงในงานวิชาการระดับสูงได้ เนื่องจากต้องได้รับการพัฒนาอีกมาก แต่สามารถใช้ประกอบการเรียนการสอนในห้องเรียนได้

ปัญหาอุปสรรค

พจนานุกรมฉบับชาวบ้านใช้ประกอบการเรียนการสอนในโรงเรียนได้ แต่คงไม่สามารถใช้เป็นหนังสืออ้างอิงได้ เนื่องจากยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควรเป็น

กิจกรรมที่ 6

จัดการให้เกิดการศึกษาดูงานเรื่องการสร้างสรรค์หลักสูตรท้องถิ่นด้านภาษาและวัฒนธรรมกับหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาเรื่องการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นด้านภาษาและวัฒนธรรม
2. เพื่อนำความรู้มาใช้ในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนบ้านหนองม่วง และโรงเรียนบ้านหนองแวง

กระบวนการทำงาน

สมาชิกที่มีวิสัยภาษาโซ่ (ทะวืง) ร่วมกันศึกษาการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นด้านภาษาและวัฒนธรรมจากที่มีวิสัยภาษาของ จังหวัดจันทบุรี ในคราวที่เข้ารับการอบรมที่สถาบันวิสัยภาษาและวัฒนธรรม โดยมีที่มีวิสัยจากกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เข้ารับการอบรม ได้แก่ ที่มีวิสัยภาษาของ ที่มีวิสัยภาษาโซ่ (ทะวืง) และที่มีวิสัยภาษาญ้อกูร

ผลที่ได้รับ

ได้รับความรู้จากการศึกษาและดูผลงานของที่มีวิสัยภาษาของเป็นอย่างดี ที่มีวิสัยภาษาโซ่ (ทะวืง) พร้อมที่จะนำแนวคิดและวิธีการทำงานจากที่มีวิสัยภาษาของไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นภาษาและวัฒนธรรม ซึ่งจะจัดทำในภาคเรียนที่ 2/2550 นี้ แน่นนอน

ปัญหาอุปสรรค

การทำหลักสูตรท้องถิ่นไม่ใช่เรื่องง่าย จำเป็นต้องอาศัยผู้มีความชำนาญและประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนและการทำหลักสูตรโดยเฉพาะ นอกจากนี้ยังต้องเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวของท้องถิ่นและวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดีด้วย

กิจกรรมที่ 7

พัฒนาศักยภาพของทิมวิจัยในเรื่องการทำสื่อการเรียนการสอนภาษาโซ่ (ทะเลิ่ง) เช่น หนังสือระดับต่างๆ หนังสือเล่มยักษ์ การทำแบบเรียน ฯลฯ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาศักยภาพการทำงานของทิมวิจัยโซ่ (ทะเลิ่ง)
2. เพื่อคัดเลือกบุคคลเข้ามาเป็นนักเขียนในทิมวิจัยโซ่ (ทะเลิ่ง)
3. เพื่อสร้างนักเขียนรุ่นใหม่ให้เกิดขึ้นในทิมวิจัยโซ่ (ทะเลิ่ง)

กระบวนการทำงาน

1. ประชุมทิมวิจัยโซ่ (ทะเลิ่ง) และผู้สนใจ
2. คัดเลือกผู้สนใจเข้าร่วมทำงานกับทิมวิจัย
3. ผู้ฝึกนักเรียนรุ่นใหม่ในการคิด การเขียน และการผลิตสื่อการเรียนการสอน

ผลที่ได้รับ

1. ทิมวิจัยโซ่ (ทะเลิ่ง) มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
2. มีสมาชิกรุ่นใหม่เข้าร่วมทำงานกับทิมวิจัย
3. ทิมวิจัยมีศักยภาพในการทำงาน และนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ปัญหาอุปสรรค

หาคนที่มีความตั้งใจจริงที่เข้าร่วมทำงานยากมาก เนื่องจากคนเหล่านี้ต้องลำบากกับการดำรงชีวิตประจำวัน การทำงานวิจัยจึงไม่ดึงดูดเท่าที่ควร เพราะการทำงานวิจัยต้องใช้เวลาในการทำงานอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้สมาชิกทิมวิจัยต้องประกอบอาชีพเพื่อให้มีรายได้มาเลี้ยงครอบครัวก่อน

กิจกรรมที่ 8

สร้างสื่อการเรียนการสอนภาษาโซ่ (ทะวืง)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อผลิตสื่อการเรียนการสอน
2. เพื่อนำสื่อการสอนที่ผลิตได้มาใช้ประกอบการเรียนการสอนในโรงเรียน
3. เพื่อสร้างมรดกทางหนังสือที่พร้อมด้วยสาระ และประโยชน์ะไว้ให้ลูกหลานสืบต่อไป

กระบวนการทำงาน

1. ระดมภูมิปัญญาโซ่ (ทะวืง) ที่มีความรู้ความสามารถถ่ายทอดเรื่องราวได้
2. ทีมวิจัยโซ่ (ทะวืง) เขียนบันทึกเรื่องราวที่ได้รับฟังจากภูมิปัญญา
3. เขียนเรื่องราวที่สามารถนำมาทำเป็นหนังสือเล่มเล็ก หรือหนังสือเล่มยักษ์
4. เข้าเล่มถวาททั้งเล่มเล็กเล่มยักษ์ พร้อมระบายสีประกอบในการจัดทำหนังสือเล่มยักษ์

ผลที่ได้รับ

ได้สื่อการเรียนการสอนที่เป็นหนังสือเล่มเล็ก หนังสือเล่มยักษ์ หนังสือแบบเรียนถวาทออนไลน์ พจนานุกรมโซ่ (ทะวืง) ฉบับชาวบ้าน เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนในโรงเรียน

ปัญหาอุปสรรค

สื่อการเรียนการสอนที่ผลิตได้ไม่เพียงพอต่อการสอนใน 2 ภาคเรียน เนื่องจากผลิตได้น้อย ทีมวิจัยต้องเสียสละ และทุ่มเทกำลังกายกำลังใจตลอดจนช่วยกันเขียนเรื่องให้มากกว่านี้

กิจกรรมที่ 9

การทำหนังสือเล่มเล็กและการทำหนังสือเล่มยักษ์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อผลิตหนังสือเล่มเล็กและหนังสือเล่มยักษ์ใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอน
2. เพื่อสร้างสื่อการเรียนการสอนที่มีเนื้อหาเป็นเอกลักษณ์วิถีชีวิตของชาวโซ่ (ทะวืง)

กระบวนการทำงาน

1. ระดมภูมิปัญญาโซ่ (ทะวืง) ที่มีความรู้ความสามารถถ่ายทอดเรื่องราวได้
2. ทีมวิจัยโซ่ (ทะวืง) เขียนบันทึกเรื่องราวที่ได้รับฟังจากภูมิปัญญา
3. เขียนเรื่องราวที่สามารถนำมาทำเป็นหนังสือเล่มเล็ก หรือหนังสือเล่มยักษ์
4. เข้าเล่มถาวรทั้งเล่มเล็กเล่มยักษ์ พร้อมระบายสีประกอบในกรณีทำหนังสือเล่มยักษ์

ทีมโซ่ (ทะวืง) ทุกคนโดยเฉพาะครูภูมิปัญญาได้ผ่านการฝึกฝนการผลิตสื่อการสอนจากสถาบันวิทยภาษาและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยมหิดล ทั้งยังได้ร่วมมือกันแต่งเรื่องสั้น ซึ่งเน้นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันของชาวโซ่ (ทะวืง) ตั้งแต่ดั้งเดิม ตามขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม รวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในรอบปีปฏิทิน ทั้งนี้เพื่อความเข้าใจอันดีในการเรียนการสอน เพราะนักเรียนจะเข้าใจและเข้าใจง่ายด้วยเคยพบเห็นการกระทำดังกล่าวเป็นประจำ จำนวนสื่อที่ได้คือ หนังสือเล่มเล็กจำนวน 72 เล่ม ได้หนังสือเล่มยักษ์ จำนวน 25 เรื่อง เพื่อประกอบการเรียนการสอน ดังกิจกรรมพอสังเขป ดังนี้

ปฏิทินงานประเพณีวัฒนธรรมชาวไทยโซ่ (ทะวืง)

วันเดือนปี	กิจกรรม
1 มกราคม	- บุญขึ้นปีใหม่ มีการทำบุญตักบาตร ขอพรจากพ่อแม่ปู่ย่าตายาย

ชั้น 3 คำเดือน 3	- มีการทำบุญตักบาตรเลี้ยงปูตา เพื่อให้ท่านคุ้มครองชาวโซ่ วันนั้นชาวบ้านจะไม่ออกนอกหมู่บ้านเพราะเชื่อว่าจะได้รับอันตราย และจะมีการกินเลี้ยงฉลองภายในหมู่บ้าน
เดือน 4	- บุญข้าวสุก - บุญแจกข้าวหรือการทำบุญหทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ล่วงลับ
เดือน 5	- วันที่ 13 - 20 มีการทำบุญตักบาตรสงฆ์พระ ตอนเย็นมีการแห่ ดอกไม้รอบหมู่บ้านและขอพรจากผู้สูงอายุ มีการละเล่น เช่น หมากอี หมากตีนเกียน กระโดดเชือก ดึงเชือก ขี่ม้าหลังโปก เล่นสะบ้า
เดือน 6	- การเลี้ยงผีตาแฉะ หรือ ผีนา
เดือน 8	- ทำบุญเข้าพรรษา
เดือน 10	- ทำบุญข้าวสากและบุญประดับดิน
เดือน 11	- บุญออกพรรษา - บุญกฐิน
เดือน 12	- ลอยกระทง - บุญส่งท้ายปีเก่า

ปัญหาอุปสรรค

บางเดือนมีวัฒนธรรมประเพณีคล้ายคนไทย คนลาวอีสาน เนื่องจากเกิดการผสมผสานประเพณี
วัฒนธรรมมาเป็นเวลานาน จนอาจแยกไม่ออกว่าอันไหนคือประเพณีวัฒนธรรมของชาวโซ่ (กะว้าง)
โดยแท้

กิจกรรมที่ 10

สร้างครูภูมิปัญญาภาษาโซ่ (ทะวืง)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทดสอบสอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในโรงเรียนบ้านหนองม่วง และโรงเรียนบ้านหนองแขว
2. เพื่อทดลองใช้สื่อการเรียนการสอนที่ครูภูมิปัญญาและสมาชิกที่มีวิสัยร่วมกันผลิตขึ้น
3. เพื่อทดลองใช้แบบเรียนถ่ายโอน

กระบวนการดำเนินงาน

1. ส่งครูภูมิปัญญาเข้ารับการอบรมจากสถาบันวิจัยภาษา และวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยมหิดล
2. ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา คณะครูและผู้บริหารโรงเรียนเพื่อชี้แจงการผลิตสื่อภาษาโซ่ (ทะวืง) ในโรงเรียน
3. สํารวจนักเรียนเพื่อทราบจำนวนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์
4. ผลิตสื่อการเรียนการสอนภาษาโซ่ (ทะวืง) พจนานุกรม หนังสือเล่มเล็ก หนังสือเล่มยักษ์ และแบบเรียนถ่ายโอน (Transfer Primer)

ผลที่ได้รับ

ครูภูมิปัญญาชาวโซ่ (ทะวืง) ตัดเลือกจากคนทำงานในทีมวิจัยที่เป็นชาวโซ่ (ทะวืง) โดยกำเนิด โดยรับการฝึกฝนการพัฒนาตัวเขียน เทคนิคการสอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์แบบต่าง ๆ และการผลิตสื่อการเรียนการสอน เช่น การผลิตหนังสือเล่มเล็ก การผลิตหนังสือเล่มยักษ์ จำนวน 4 คน คือ 1. นายสมปอง ต้นประทุม 2. นายสุวิ ตามประสี 3. นางกรณิการ์ บุญรักษา และ 4. นางเนตรจินโตตรแก้ว นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมคนที่สามารถจะเป็นครูภูมิปัญญาได้ จำนวน 2 คน คือ นางเงาแซ ดวงสาพล และนางไพรวรรณ จันโตตรแก้ว ทั้งหมดได้รับการฝึกฝนจากสถาบันวิจัยภาษา และวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการถ่ายทอดภาษาโซ่ (ทะวืง)

ปัญหาอุปสรรค

การขาดแคลนบุคลากรที่จะรับภาระถ่ายถอดเป็นครูภูมิปัญญา เนื่องจากการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตประจำวัน อันเป็นสาเหตุให้ไม่ค่อยมีเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม ทั้งคนเหล่านี้มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ได้เป็นอย่างดี

กิจกรรมที่ 11

การทดลองสอนของครูภูมิปัญญา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทดลองสอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในโรงเรียนบ้านหนองม่วง และโรงเรียนบ้านหนองวาง
2. เพื่อทดลองใช้สื่อการเรียนการสอนที่ครูภูมิปัญญาและสมาชิกในวัยร่วมกันผลิตขึ้น
3. เพื่อทดลองใช้แบบเรียนถ่ายโอน

กระบวนการดำเนินงาน

1. ส่งครูภูมิปัญญาเข้ารับการอบรมจากสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยมหิดล
2. ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา คณะครูและผู้บริหารโรงเรียนเพื่อชี้แจงการทดลองสอนภาษาโซ่ (ทะวีง) ในโรงเรียน
3. สำรวจนักเรียนเพื่อทราบจำนวนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์
4. ผลิตสื่อการเรียนการสอนภาษาโซ่ (ทะวีง) พจนานุกรม หนังสือเล่มเล็ก หนังสือเล่มยักษ์ และแบบเรียนถ่ายโอน (Transfer Primer)

ผลที่ได้รับ

การทดลองสอนในโรงเรียนบ้านหนองม่วงและโรงเรียนบ้านหนองวาง สอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน นักเรียนทั้งหมด 44 คน เป็นนักเรียนบ้านหนองม่วง จำนวน 16 คน เป็นนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองวาง จำนวน 28 คน ในภาคเรียนที่ 1/2550 ใช้การเรียนการสอนแบบ TPR ใช้แบบเรียนถ่ายโอน (Transfer Primer) ประกอบด้วยหนังสือเล่มเล็ก หนังสือเล่มยักษ์ สอนในช่วงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนภาคบ่ายวันจันทร์ วันอังคาร และวันพฤหัสบดี วันละ 1 ชั่วโมง ปรากฏว่านักเรียนสนใจการเรียนการสอนภาษาโซ่ (ทะวีง) เป็นอย่างดี มีความกระตือรือร้นที่จะเรียน และสามารถเรียนรู้ได้เร็วได้พัฒนาตนเอง

ปัญหาอุปสรรค

ครูภูมิปัญญายังเป็นครูใหม่ ประสบการณ์ในการถ่ายทอดความรู้ยังไม่มากแต่มีความพยายาม เป็นที่ตั้ง นับว่าทุกคนมีความตั้งใจจริงในการทำงานและมีความรักในวิชาชีพของตนเอง

กิจกรรมที่ 12

ทดลองนำสื่อการเรียนการสอนภาษาโซ่ (ทะวืง) ที่ทำไปใช้สอนในห้องเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทดลองการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ผลิตได้
2. เพื่อหาจุดเด่น จุดด้อยของสื่อการเรียน
3. เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนการสอน

กระบวนการทำงาน

1. แจ้งผู้ปกครองนักเรียน นักเรียน ชุมชน และผู้นำชุมชน
2. นำสื่อการเรียนการสอนไปใช้สอนจริงในห้องเรียน
3. วัดผลประเมินผลการใช้สื่อการสอนเป็นระยะ ๆ

ผลที่ได้รับ

ทดลองโดยมีครูภูมิปัญญาภาษาโซ่ (ทะวืง) เป็นผู้สอน และมีครูในโรงเรียนเป็นผู้ดูแลทดลองสอนในห้องเรียนบ้านหนองม่วงและโรงเรียนบ้านหนองแวง สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน นักเรียนทั้งหมด 44 คน ในภาคเรียนที่ 1/2550 ในช่วงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนภาคปลาย วันจันทร์ วันอังคาร และวันพฤหัสบดี ใช้การเรียนการสอนแบบ TPR ใช้แบบเรียนถ่ายโอน (Transfer Primer) ประกอบด้วยหนังสือเล่มเล็ก หนังสือเล่มยักษ์

กิจกรรมที่ 13

ถอดบทเรียนวิเคราะห์การทำงานของทีมวิจัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจจุดเริ่มต้น จุดด้อยในการทำงานของทีมวิจัย
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาที่ประสบ จนสามารถแก้ไขได้
3. เพื่อสร้างทีมวิจัยให้เข้มแข็ง

กระบวนการทำงาน

1. สัมภาษณ์ตนเอง สัมภาษณ์การทำงาน สัมภาษณ์ผลงานที่ผ่านมาในอดีต
2. หาจุดบกพร่องของทีมงาน แก้ไขจุดบกพร่องนั้นเสีย
3. สร้างความโปร่งใสในการทำงานทั้งด้านความคิด การกระทำ และการเงิน

ผลที่ได้รับ

ทีมวิจัยโซ่ (ทะวืง) ได้รู้จักตัวเองมากขึ้น มองเห็นความบกพร่องที่มีอยู่ และช่วยกันแก้ไข เพื่อการทำงานร่วมกันในอนาคต

ปัญหาอุปสรรค

ทีมวิจัยโซ่ (ทะวืง) มีทักษะการคิด ทักษะการพูด แต่ขาดทักษะการเขียน ทำให้ขาดการบันทึกเรื่องราวที่จำเป็นในการทำงาน ขาดการรวบรวมข้อมูล ขาดการทำงานที่เป็นแบบถาวรยั่งยืน

กิจกรรมที่ 14

จัดประชุมเพื่อเผยแพร่ผลงานและองค์ความรู้ที่ได้รับจากการทำงาน เพื่อนำไปเป็นฐานความรู้สำหรับการจัดการเรียนการสอนภาษาโซ่ (ทะวืง) ในระบบโรงเรียนอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานทำงานของทีมวิจัยภาษาโซ่ (ทะวืง)สู่สาธารณชน
2. เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
3. เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาโซ่ (ทะวืง) ในโรงเรียนต่อไป

กระบวนการทำงาน

1. ประชุมทีมวิจัยภาษาโซ่ (ทะวืง)
2. จัดทำแผนพับ เอกสารประชาสัมพันธ์ผลงานของทีมวิจัยโซ่ (ทะวืง)
3. แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างทีมวิจัยและผู้ร่วมงานอื่น ตลอดจนผู้ปกครอง และชุมชนทั่วไป

ผลที่ได้รับ

1. ทีมวิจัยภาษาโซ่ (ทะวืง) มีผลงานเป็นที่ประจักษ์แก่สายตา
2. มีเอกสารประชาสัมพันธ์ผลงานโซ่ (ทะวืง) ต่อชุมชน

ปัญหาอุปสรรค

ยังมีคนในชุมชนบางคน บางกลุ่มยังไม่เข้าใจในการนำภาษาโซ่ (ทะวืง) จากชุมชนเข้าสู่โรงเรียน และมองไม่ใช่ว่าประโยชน์จะเป็นไปได้ อาจเป็นเพราะกลัวหลังจากความคิดหรือคำนิยามที่ผิดๆ อยู่

บทที่ 4

วิเคราะห์ผลการทำงาน

จากการทำงานทำให้ทีมวิจัยได้ทราบข้อมูลสำคัญสำหรับการดำเนินงานของโครงการหลายข้อมูล กล่าวคือ

1. ได้ข้อมูลนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในโรงเรียนที่เป็นชาวโซ่ (ทะวืง) ร้อยละ 15.91, โซ่-ลาว ร้อยละ 34.09, โซ่-ญ้อ ร้อยละ 20.4, โซ่-กูไท ร้อยละ 6.82, ลาวร้อยละ 6.82, ญ้อ ร้อยละ 13.64 จากตัวเลขที่ปรากฏทำให้ทราบว่าในปัจจุบันชาวโซ่ (ทะวืง) ได้ปรับตัวพัฒนาจากชาติพันธุ์อื่น ๆ เริ่มจากการแต่งงาน มีการแต่งงานข้ามกลุ่มชาติพันธุ์มากขึ้นเรื่อย กลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นชาวโซ่ (ทะวืง) ล้วน ๆ นับวันจะหายไป

2. ความคิดเห็นผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ที่ต้องการให้สอนในโรงเรียนมีร้อยละ 84.07 ไม่ต้องการให้มีการสอนในโรงเรียนร้อยละ 15.93 ส่วนคณะครูในโรงเรียนมีความประสงค์ให้สอนในโรงเรียนตามความต้องการของผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งส่วนมากและยินดีให้ความร่วมมือทุกด้าน เนื่องจากชุมชนและความสัมพันธ์อันหนึ่งอันเดียวกัน นับว่าโรงเรียนและชุมชนได้แนวทางที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกันระหว่างชุมชนกับโรงเรียนในการพัฒนาภาษาโซ่ (ทะวืง) เข้าสู่ระบบโรงเรียน โดยการจัดการเรียนการสอนช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านหนองม่วง และโรงเรียนบ้านหนองวาง โดยทดลองสอนในโรงเรียนในภาคเรียนที่ 1/2550 หากโครงการสิ้นสุดลงทุกฝ่ายมีความประสงค์ให้จัดการเรียนการสอนในโรงเรียนต่อไป โดยขยายไปยังชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ต่อไป

3. ครูภูมิปัญญาชาวโซ่ (ทะวืง) คัดเลือกจากคนทำงานในที่มียศที่เป็นชาวโซ่ (ทะวืง) โดยกำหนด ได้เข้าร่วมงานในที่มียศ ได้รับการศึกษาแผนการพัฒนาตัวเขียน เทคนิคการสอนนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์แบบต่าง ๆ การผลิตสื่อการเรียนการสอน เช่น การผลิตหนังสือเล่มเล็ก การผลิตหนังสือเล่มยักษ์ จำนวน 4 คน คือนายสมpong ต้นประทุม นายสุภี ตามประสี นางกรรณิการ์ บุญรักษา และนางเนตร จันโคตรแก้ว นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมคนที่สามารถจะเป็นครูภูมิปัญญาได้ จำนวน 2 คน คือ นางเงาแซ ดวงสาพล และนางไพพรรรณ จันโคตรแก้ว ทั้งหมดได้รับการฝึกฝนจาก

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม มหวิทยาลัยมหิพล เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการถ่ายทอดภาษาโซ่ (ทะวี่ง)

4. พจนานุกรมฉบับชาวบ้านได้รับความร่วมมือจากทีมวิจัยและคณะภาคแรกที่มีความรู้ด้านภาษามาแต่ก่อนร่วมทำงานด้วย ได้จัดทำบัตรคำศัพท์ต่าง ๆ ไว้เป็นหมวดหมู่ เช่น หมวดตัวเลข หมวดร่างกาย หมวดสัตว์ หมวดเครื่องมือ หมวดเครื่องสำอาง หมวดอาชีพ เป็นต้น แต่พจนานุกรมดังกล่าวยังไม่สมบูรณ์มากนักไม่สามารถนำไปเป็นเอกสารอ้างอิงได้ จะต้องได้รับการพัฒนาต่อไปอีก เพียงแต่สามารถนำไปประกอบการเรียนการสอนภาษาโซ่ (ทะวี่ง) ในโรงเรียนได้

5. ด้านหลักสูตรที่มีวิจัยและโรงเรียนยังไม่ดำเนินการ การนำเข้าสู่สอนในโรงเรียนครั้งนี้ให้นำเข้าในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นกิจกรรมเสริมลงต่อไปก่อน จนกว่าจะมีการทำหลักสูตรจริง ๆ จึงจะเพิ่มเข้าในสาระการเรียนรู้ด้านภาษา โดยจะกำหนดเป็นหลักสูตรท้องถิ่น ร้อยละ 30 ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษา แต่เนื่องจากนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ไต้ยีนภาษาโซ่ (ทะวี่ง) ในชีวิตประจำวันจากผู้ปกครองหรือปู่ย่าตายายเพียงนิดหน่อย ยังไม่คุ้นเคยกับภาษาของตัวเองมากนัก เป้าหมายขั้นต้นของหลักสูตรคือ ให้นักเรียนมีทักษะในการฟัง และความเข้าใจในภาษาให้มากขึ้น โดยใช้วิธีการสอนแบบ ที่พีอาร์ (TPR Total Physical Response) โดยใช้การฟังคำสั่ง และปฏิบัติตามคำสั่งนั้น ด้วยการแสดงออกทางกายคือทำทางเพื่อให้เกิดความสนุกสนาน นักเรียนได้เพิ่มความเข้าใจในภาษา โดยไม่คาดหวังว่าต้องพูดถูกต้องทุกอย่าง เนื้อหาที่พีอาร์ ประมาณร้อยละ 50 ของเวลาเรียน และอีกร้อยละ 50 เป็นการอ่าน การพูด และการเขียนผ่านหนังสือเล่มเล็ก และหนังสือเล่มยักษ์ กิจกรรมทั้งหมดจะเน้นที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยครูมีปัญญเป็นเพียงแค่ผู้คอยชี้แนะเท่านั้น

6. สื่อการเรียนการสอนภาษาโซ่ (ทะวี่ง) ทีมวิจัยสามารถผลิตสื่อการเรียนที่เป็นหนังสือเล่มเล็ก จำนวน 72 เรื่อง เป็นเรื่องสั้น ๆ ที่อ่านเข้าใจง่าย ประโยคไม่ซับซ้อน ขนาดพอเหมาะมือใช้สำหรับอ่านคนเดียวและสามารถนำติดตัวไปได้ คือมีความยาวประมาณ 8 หน้า หนึ่งหน้ามีความกว้างครึ่งหนึ่งของกระดาษ A4 หนังสือเล่มยักษ์ จำนวน 25 เรื่อง ขนาดกระดาษ A3 ตัวหนังสือขนาดใหญ่ มีภาพประกอบ เนื้อหาส่วนมากเป็นการดำเนินชีวิตประจำวันของชาวโซ่ (ทะวี่ง)เอง การจัดการเรียนการสอนหากขาดสื่อการเรียนการสอนก็จะทำให้การเรียนรู้ของนักเรียนมีอุปสรรค

7. เด็กนักเรียนโซ่ (ทะวี่ง) มีการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนภาษาโซ่ (ทะวี่ง) ซึ่งเป็นภาษาแม่ของตนเอง ยังไม่สามารถสังเกตเนื่องจากอยู่ในระหว่าง

ทดลองสอนในโรงเรียน หากมีการจัดการเรียนการสอนเต็มรูปแบบตลอดปี คงต้องขอสังเกตได้ แต่เท่าที่ทดลองสอนในโรงเรียนปรากฏว่า

นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์สามารถทำข้อสอบภาษาชาติพันธุ์ โดยข้อสอบจากแบบเรียนภาษาโซ่ (ทะวีง) ประกอบด้วย

1. แบบทดสอบการอ่าน
2. แบบทดสอบการเขียน
3. แบบทดสอบโยงคำศัพท์กับรูปภาพ
4. แบบทดสอบการเติมคำให้ตรงกับรูปภาพ
5. แบบทดสอบการแต่งประโยค

พบว่าเด็กสามารถทำข้อสอบภาษาโซ่ (ทะวีง) ได้คะแนนร้อยละ 89.93 สูงกว่าวิชาภาษาไทยร้อยละ 8 อาจเป็นเพราะภาษาของตนเองเข้าใจง่ายกว่าภาษาไทย และในการเรียนครั้งนี้ใช้ภาษาไทยเป็นตัวเขียน นักเรียนมีความรู้ภาษาไทยอยู่แล้ว อาจส่งผลให้นักเรียนเรียนรู้ได้ดีกว่าก็เป็นได้ ทั้งนี้แค่เป็นการทดลองสอนในภาคเรียนที่ 1/2550

8. เครือข่ายในการทำงานด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมภาษาโซ่ (ทะวีง) ระหว่างชุมชนกับโรงเรียนและองค์กรท้องถิ่นยังไม่ดีพอ ชุมชนโซ่ (ทะวีง) มีจำนวน 4 หมู่บ้าน คือ บ้านหนองแวง บ้านหนองม่วง บ้านหนองเจริญ และบ้านดงสร้างคำ การทำงานได้รับความร่วมมือจากชุมชนพอสมควร แต่ยังไม่มีความตระหนักที่เรียกว่าเป็นเครือข่าย แต่รู้ในนามว่ามีทีมงานโซ่ (ทะวีง) มีชาวโซ่ และชาติพันธุ์อื่น ๆ อยู่ สำหรับปัญหาขัดแย้งแบบรุนแรงไม่มี การให้ความร่วมมือเป็นไปในลักษณะขั้นพื้นฐานเท่านั้น ความร่วมมือจากองค์กรท้องถิ่นยังไม่เต็มที่ เพราะมองไม่เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษา องค์กรการบริหารส่วนตำบลปทุมวาปีจะจัดงานส่งเสริมวัฒนธรรมปีละ 1 ครั้ง เปิดโอกาสให้กลุ่มต่าง ๆ ได้แสดงออกถึงประเพณีวัฒนธรรมบนเวทีบ้างตามสมควร

9. การอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมภาษาโซ่ (ทะวีง) อย่างยั่งยืน น่าจะเป็นไปได้ ในอนาคตอันใกล้ แต่ความตระหนักต้องมาก่อน ทีมงานโซ่ (ทะวีง) ก็พยายามสร้างความตระหนัก

ให้เกิดกับชุมชน เริ่มจากการพูดภาษาโซ่ (ทะวืง) ในงานต่าง ๆ เช่น งานแต่งงาน งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานอวมงคล การแข่งขันกีฬา การชุมนุมกันสนทนาปราศรัยเรื่องการบ้านการเมืองตามอัธยาศัย

10. คนโซ่ (ทะวืง) มีความสามารถในการพัฒนาท้องถิ่นด้วยตนเองด้วยทักษะที่ได้จากการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น สมาชิกที่มีวิสัยทัศน์ในการคิด การพูด การอ่าน และการเขียนมากขึ้น เป็นที่รู้จักของคนทั่วไปมากขึ้น เนื่องจากการทำงานร่วมกับชุมชน คนในชุมชนสนใจว่าตัวนั้น ๆ จะเขียนอย่างไร อ่านออกเสียงอย่างไร

การทำงานของทีมโซ่ (ทะวืง) ณ วันนี้อาจยังไม่บรรลุผลสำเร็จที่ตั้งใจเอาไว้เท่าใดนัก เนื่องจากขาดการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ผู้นำชุมชน ทีมงานได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและมหาวิทยาลัยมหิดลเท่านั้น ซึ่งความตั้งใจของทีมงานคิดว่า ณ วันนี้เราจะมีศูนย์วัฒนธรรมชาวโซ่ (ทะวืง) ศูนย์การเรียนรู้ชาวโซ่ (ทะวืง) แต่ความจริงยังไม่มีอะไรเป็นชิ้นเป็นอันในด้านวัฒนธรรม

ส่วนด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเราสามารถทำได้เหมือนกับทีมวิจัยภาษาอื่น ๆ มีครูภูมิปัญญา มีการผลิตสื่อการเรียนการสอน และได้ทดลองสอนในโรงเรียนจริง ๆ เป็นเวลา 1 เทอม ครูมีความรู้จริง นักเรียนก็มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนต่อไป นับว่าประสบความสำเร็จในด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน บัดนี้โครงการได้สิ้นสุดลงเมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2550 ทีมงานก็อยากทำงานนี้ให้ต่อเนื่องคือการจัดทำหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนอย่างจริงจังต่อไป

บทที่ 5

บทเรียนที่ได้จากการทำงาน

5.1 โรงเรียน

จากการทดลองนำภาษาโซ่ (ทะวืง) เข้าสอนในโรงเรียนโดยสอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนบ้านหนองม่วงและโรงเรียนบ้านหนองแวง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 โดยจัดสอนในช่วงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนวันจันทร์ อังคาร และพฤหัสบดี วันละ 1 ชั่วโมง นับว่าประสบความสำเร็จมากทีเดียว นักเรียนสามารถเรียนรู้ภาษาของตัวเองได้เร็ว ผลการทำแบบทดสอบหลังเรียนจบทุกบทเรียน นักเรียนสามารถทำความเข้าใจได้ถึงร้อยละ 89.93 สูงกว่าผลการเรียนภาษาไทยร้อยละ 8

ในภาคเรียนที่ 2/2550 นี้ โรงเรียนตั้งใจจะนำเข้าสอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ของโรงเรียนบ้านหนองแวง และโรงเรียนบ้านหนองม่วงเช่นเดิม จะมีนักเรียนในระดับดังกล่าวประมาณ 100 คน และมีความจำเป็นอย่างที่จะต้องสรรหาครูภูมิปัญญาเพิ่มอีก ซึ่งขณะนี้มิโซ่ (ทะวืง) ได้ครูภูมิปัญญาเพิ่มอีกจำนวน 2 คนแล้ว จากเดิมที่มีอยู่ 4 คน รวมเป็น 6 คน

5.2 ชุมชน

ชุมชนบ้านหนองม่วง บ้านหนองแวง บ้านหนองเจริญ และบ้านดงสร้างคำ อาชีพส่วนใหญ่ทำไร่ทำนา และรับจ้างทั่วไป จากการสำรวจความคิดเห็นว่าต้องการให้สอนในโรงเรียนหรือไม่ ปรากฏว่ามีความต้องการให้สอนภาษาโซ่ (ทะวืง) ในโรงเรียนร้อยละ 84 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์มาก ส่วนที่ไม่ต้องการให้สอนในโรงเรียนร้อยละ 16 เท่านั้น

ในความเป็นจริงแล้วชาวโซ่ (ทะวืง) มีความเห็นเช่นนั้นนั้นก็จริง แต่การกระทำมักจะขัดกับความคิดเห็นที่แสดงออกไป ขาดความร่วมมือจริงจัง ใครอยากสอนในโรงเรียนก็สอนไป ไม่ขัดแย้งและไม่อยากเสียสละเวลามาร่วมงานที่ที่มีวิจัยจัดขึ้น ถึงแม้จะมีหนังสือเชิญถึงบ้านก็ตาม ซึ่งน่าจะเป็นผลมาจากชุมชนยังไม่เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์และฟื้นฟูจริง ๆ

5.3 การขาดแคลนงบประมาณสนับสนุนจากองค์กรอื่น

ตลอดเวลาการดำเนินกิจกรรมในโครงการนี้ มีอุปสรรคที่เกิดขึ้น ได้แก่ การขาดแคลนงบประมาณดำเนินการ ทั้งในด้านค่าใช้จ่ายเพื่อการดำเนินกิจกรรมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ผู้นำชุมชน ด้วยได้งบประมาณจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยเท่านั้น องค์กรในท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นด้านการปกครองและการบริหาร ด้านการพัฒนา หรือด้านการศึกษา ยิ่งขาดความตระหนักถึงความสำคัญในการอนุรักษ์พื้นที่ฟูภาษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาคน ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในอนาคต

จากปัญหาดังกล่าวทำให้ทีมโซ่ (ทะวีง) ตระหนักว่าการทำงานในอนาคตคงไม่ได้รับการสนับสนุนจาก สกว. ตลอดไป ทีมงานต้องแสวงหาแหล่งทุนที่เห็นความสำคัญและจะให้การสนับสนุนอื่นๆ หากเป็นไปได้ต้องคำนึงถึงการพึ่งตนเอง

5.4 การขยายเครือข่าย

การขยายเครือข่ายยังไม่เป็นผล เนื่องจากชุมชนยังไม่เห็นความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนภาษาโซ่ (ทะวีง) แม้จะต้องทำให้สอนในโรงเรียน แต่ความต้องการจะเป็นไปในลักษณะอยากสอนก็สอนไป ส่วนการสนับสนุนยังต้องอยู่มาก ทั้งที่ทีมงานโซ่ (ทะวีง) พยายามอย่างที่สุดที่จะขยายเครือข่ายการทำงานร่วมกัน

5.5 การทำงานโดยมีคำตอบแทนเท่านั้น

จากการทำงานที่ผ่านมา ในระหว่างทีมงานที่เป็นครูและชาวบ้านยังไม่พบอุปสรรคที่จะก่อให้เกิดความล้มเหลว เนื่องจากครูและชาวบ้านมีความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน สละบทบาทการเป็นครู บทบาทการเป็นชาวบ้านธรรมดา มาเป็นทีมงานเดียวกัน มีสถานะเท่าเทียมกัน และได้คำตอบแทนเท่านั้น แท้จริงแล้วจะทำมากทำน้อย หากมาทำงานตามนัดหมายก็จะได้คำตอบแทนเท่านั้นทุกคน นอกจากนี้ยังได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ทำให้สนุกสนาน ไม่เกิดช่องว่างในการทำงาน เกิดความเข้าใจอันดี รู้จักนิสัยใจคอกันมากขึ้น

5.6 ตำแหน่งวิชาการของทีมีโซ่ (ทะวีง)

ชาวโซ่ (ทะวีง) มีนิสัยชอบพูด ชอบคุย มากกว่าการเขียน ดังนั้นเรื่องใดหากเป็นการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นจะทำได้ดีมาก มีความคิดที่จะทำนั้นทำแต่ขาดทักษะในการเขียน หรือไม่ชอบการเขียน ชอบการพูดทั้งวันมากกว่า แต่ถ้าหากเจองานเขียนเมื่อไรต้องเป็นอันว่ายากเย็นแสนเข็ญเสียเหลือเกิน จึงเกิดปัญหาในด้านการผลิตสื่อการเรียนการสอนได้น้อย ที่มงานเองก็พยายามสรรหานักเรียนที่จะมาพัฒนา แต่ยังไม่พบบุคคลดังกล่าว ซึ่งเป็นในลักษณะที่ว่าคนที่พูดได้ มีความคิดดีพูดเก่งแต่เขียนไม่ได้ ในทางตรงข้ามคนที่เขียนได้ เช่น ครูในโรงเรียน ก็ยังไม่เข้าใจวัฒนธรรมประเพณีหรือเรื่องราวของชาวโซ่ (ทะวีง) จึงทำให้การผลิตผลงานช้า แต่ในอนาคตที่มวิจยโซ่ (ทะวีง) จะแก้ปัญหาในส่วนนี้เพื่อการพัฒนาให้เท่าเทียมกับมวิจยอื่นๆ

5.7 ความร่วมมือของโรงเรียนบ้านหนองม่วง และโรงเรียนบ้านหนองแวง

โรงเรียนทั้งสองโรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านหนองแวง เป็นโรงเรียนที่ มีนักเรียนและบุคลากรมากกว่า โรงเรียนบ้านหนองม่วงเป็นโรงเรียนน้อง มีนักเรียนและบุคลากรน้อยกว่า แม้แต่ชาวบ้านเองก็มีความรู้สึกเช่นนั้น เนื่องมาจากการตั้งถิ่นฐานในอดีตก็แยกตัวออกมาจากบ้านหนองแวง ปู่ย่าตายายก็ยังอยู่ที่บ้านหนองแวง มีความผูกพันกันโดยสายเลือด ในส่วนการทำงานร่วมกันของสองโรงเรียนไม่มีปัญหาอะไร ผู้บริหารและคณะครูมีความเข้าใจในโครงการดังกล่าว และให้ความร่วมมือด้วยดีมาโดยตลอด ในด้านการทำงานทุกอย่างจะใช้โรงเรียนบ้านหนองม่วงเป็นฐาน ด้านโรงเรียนบ้านหนองแวงก็ไม่ขัดข้องหากต้องการใช้สถานที่ของโรงเรียน เพราะมีวัสดุอุปกรณ์ครบครันมากกว่าโรงเรียนบ้านหนองม่วง

5.8 ข้อเสนอแนะต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะต่อ สกว.ภาค

ทีมวิจัยทุกคนทำงานด้วยใจ ได้รับความตอบแทนตามวันเวลาที่ทำอย่างยุติธรรม ต้องขอขอบคุณ สกว. เป็นอย่างมากที่ให้การสนับสนุนมาโดยตลอด แต่การสนับสนุนน่าจะเป็นไปในลักษณะที่ว่าเมื่อครบ 6 เดือน สกว.ต้องโอนเงินงวดที่ 2 ไปยังทีมงานทันที เพื่อการทำงานที่ต่อเนื่อง ไม่ต้องรอ

รายงานความก้าวหน้า 6 เดือนเสียก่อน ซึ่งโดยปกติเมื่อครบ 6 เดือนทีมงานจะต้องเขียนรายงานความก้าวหน้าอยู่แล้ว ทุกคนยังอยู่ไม่ได้หนีไปไหน ซึ่งความล่าช้าดังกล่าวอาจเป็นเพราะขั้นตอนและเงื่อนไขของ สกว.เอง ที่กำหนดไว้เช่นนั้น ต้องเป็นเช่นนั้น แต่ถ้าหากเปลี่ยนแปลงบ้างเพื่อความยืดหยุ่นกันจะทำได้

ข้อเสนอแนะต่อพี่เลี้ยง

พี่เลี้ยงจากมหาวิทยาลัยมหิดลก็ทำงานด้วยดี โดยคอยให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาทุกด้าน และออกพบปะกับทีมงานบ้างเป็นบางโอกาส เนื่องจากห่างไกลด้วยระยะทาง แต่การปรึกษาหารือทางโทรศัพท์ และทาง E-mail ก็ยังใช้ได้ผลอยู่ ทำให้งานต่อเนื่องไม่ขาดตอน หรือบางครั้งอาจมีการขาดตอนบ้าง แต่งานก็ไม่ถึงกับเสียหายยังสามารถดำเนินการได้

ผลจากการทำงานร่วมกันกับพี่เลี้ยง ทำให้ทีมวิจัยรู้จักนิสัยใจคอกองพี่เลี้ยงมากขึ้น มีความคุ้นเคยเหมือนญาติสนิทคนหนึ่ง ความจริงในแต่ละทีมวิจัยควรมีพี่เลี้ยงสัก 2 คน เพื่อการถ่วงดุลในการทำงาน หากคนหนึ่งไม่มีเวลา ก็ยังมีอีกคนหนึ่งซึ่งเป็นตัวแทนกันได้ทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องงานวิจัยทำอยู่ และการพบปะพี่เลี้ยงน่าจะมีโอกาสเดือนละ 2 ครั้ง คือสัปดาห์ที่ 1 และ 4 ของเดือน หรือตามความเหมาะสม แต่ไม่ควรต่ำกว่าเดือนละ 2 ครั้ง

5.9 ความคิดเห็นของทีมนักวิจัย

นายประมงค์ สุขชิน หัวหน้าโครงการ

โครงการแนวทางการพัฒนาภาษาโซ่ (ทะเลวึ่ง) จากชุมชนเข้าสู่ระบบโรงเรียนได้เริ่มทดลองสอนในโรงเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 สอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนบ้านหนองม่วงและโรงเรียนบ้านหนองแวง

ด้านครูภูมิปัญญาได้รับการฝึกฝนการสอนจากสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมบ้าง ทั้งการเตรียมการสอน การผลิตสื่อ การทำหนังสือเล่มเล็ก การทำหนังสือเล่มใหญ่ ฝึกการสอนเด็กนักเรียนจริงๆ พอไปสอนจริงๆ ก็ไม่ค่อยตื่นเต้นเท่าไรนักสามารถสอนได้ตามกำหนดการสอนที่ทำไว้ ครูมีความ

มันใจในการที่จะสอน กล้าพูด กล้านำเสนอการสอนที่เด็กไม่เคยได้รับ เพราะการสอนเป็นภาษาไทย (หะวีน) อาจจะมีการพูดภาษาไทย หรือภาษาถิ่นอย่างอื่นบ้าง เช่น ลาว ก็ไม่เป็นไร

ด้านนี้ก็เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียน เพราะยังไม่เคยเรียนภาษานี้มาก่อน เคยได้ยินปู่ย่า ตายาย คุณพ่อคุณแม่พูด หรือตัวเองพูดได้บ้างนิดหน่อย แต่พอได้เรียนจริงๆ นึกเรียนสามารถเรียน ได้เร็ว มีความมั่นใจในภาษาของตนเอง กล้าพูด กล้าทำ กล้าแสดงออกโดยไม่เคอะเขิน และสามารถทำ ข้อสอบหลังเรียนได้ร้อยละ 89.93

นางเนตร จันโคตรแก้ว ครูภูมิปัญญา

การนำภาษาไทย (หะวีน) เข้าสอนในโรงเรียนนับว่าเป็นเรื่องที่ดีมากที่จะได้อนุรักษ์และฟื้นฟู ภาษาไทย (หะวีน) ไม่ให้สูญหาย เพราะตอนนี้ภาษาดกอยู่ในภาวะวิกฤต เราจึงนำภาษาเข้าสู่โรงเรียน เพื่อสอนให้เด็กได้รู้ภาษาไทย (หะวีน) และพูดได้ เมื่อเราได้ทดลองสอนปรากฏว่าเด็กมีความสนใจมาก และสนุกกับการเรียนการสอน จนเด็กเรียกร้องให้สอนพิเศษในวันเสาร์อาทิตย์ เพราะเด็กชั้นอื่นนอกจาก ชั้น ป. 4 ก็อยากจะได้เรียนเช่นกัน และได้สอนพิเศษในวันเสาร์และวันอาทิตย์ วันละ 1 ชั่วโมง เด็กมาเรียนมากพอสมควร ตอนนี้อะลอลอกไปนอกบ้านมีหลายคนบอกว่าอยากให้อ่านและเผยแพร่ ภาษาไทย (หะวีน) ให้กับเผ่าพันธุ์อื่นๆ บ้าง ที่อยู่ในตำบลของเรา

มาถึงตรงนี้ ดิฉันภูมิใจมากที่ได้ทำหน้าที่เผยแพร่ภาษาไทย (หะวีน) ให้สืบทอดต่อไป เพราะขณะนี้ภาษาเขียนเป็นของเราแล้ว

นางกรรณิการ์ บุญรักษา ครูภูมิปัญญา

ตั้งแต่ได้มีการนำภาษาไทย (หะวีน) เข้ามาสอนในโรงเรียน มีส่วนช่วยในการอนุรักษ์ภาษาไทย (หะวีน) ได้มาก เพราะแต่ก่อนคนไทย (หะวีน) อาย ไม่กล้าแสดงออก เพราะภาษาพูดของตัวเองไม่เหมือน ไคร และพูดกับไครก็ไม่รู้เรื่อง ถูกคนอื่นหัวเราะเยาะ แต่ตอนนี้ได้มีการยอมรับภาษาไทย (หะวีน) เป็นภาษาของตนเองมากขึ้น กล้าพูดภาษาของตนเองและกล้าแสดงออก พ่อแม่ของเด็กก็เห็นด้วย ในการอนุรักษ์ภาษา เขาให้ความสำคัญเกี่ยวกับการอนุรักษ์ภาษาและให้ความร่วมมือเกี่ยวกับให้เด็ก ใช้คำศัพท์ พูด ไม่ถูก เขาก็ช่วยในเรื่องการออกเสียงให้ชัดเจนขึ้น และเวลาเด็กถามคำศัพท์ที่ผู้ปกครอง

ก็บอกให้ คือ เขากล้าที่จะเปิดเมย ไม่ปิดเปิดเหมือนแต่ก่อน หลายคนบอกว่าเห็นตัวเกี่ยวกับการนำภาษาโซ่ (ทะวืง) เข้ามาสอนในโรงเรียน เพราะเขาก็กลัวว่าภาษาเขาจะสูญสลายไปในที่สุด และกลัวลูกหลานของตัวเองจะพูดภาษาโซ่ (ทะวืง) ไม่ได้ หลังจากที่ได้เข้าไปสอนในโรงเรียนเด็กนั้นก็เรียนเขา ก็สนใจ ภาษาอังกฤษตนเอง รวมทั้งกลุ่มชาติพันธุ์อื่น เขาก็มีความสนใจและอยากเรียนรู้ภาษาของตนเองบ้าง

นายสมปอง ต้นประทุม ครูภูมิปัญญา

ครู คือ ผู้ให้ความรู้แก่เด็กนั้น คิดว่าตั้งแต่เข้าไปสอนภาษาโซ่ (ทะวืง) ที่โรงเรียนบ้านหนองแวง ได้ผลดีเกินคาด ทำให้เด็กนักเรียนได้รู้ตัวตนเอง รู้ที่มาของตนเองมากขึ้น และยังทำให้เด็กรักสามัคคีกัน สร้างความรักความอบอุ่นในกลุ่มเด็ก 4 ชาติพันธุ์ มีลาว กูไท โซ่ (ทะวืง) ตรงกับเจตนารมณ์ของปรัชญาสถาบันวิจัยมหาวิทยาลัยมหิดลที่ว่า "งานวิจัยภาษา เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม" คิดว่าเรากำลังเดินถูกทางแล้วเพียงแต่ต้องอาศัยระยะเวลาหนึ่ง เพื่อคนในชุมชนเข้าใจมากขึ้น ตอนนี้เห็นว่าประเมินผลข้อมูลที่ได้รับ ภาพที่เคยติดลบกำลังเปลี่ยนเป็นภาพลักษณ์ที่ดีขึ้น เด็กคุ้นเคยกับครู สนใจอยากรู้เรื่องราวต่างๆ ประวัติวัฒนธรรมของตนเอง ทำให้ผู้ใหญ่ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ครู ชาวบ้าน เริ่มที่จะยอมรับมากขึ้น จากที่เคยอายตอนนั้นไม่อายแล้ว เริ่มสนใจพูดภาษาโซ่ (ทะวืง) มากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันคนอื่นก็ดูเหมือนไม่รังเกียจเราเหมือนแต่ก่อน ซึ่งเป็นสิ่งที่น่ายินดีเป็นอย่างยิ่ง สำหรับผมเองซึ่งเป็นเจ้าของภาษา อยากเห็นหลายๆ หน่วยงาน ช่วยกันพัฒนาเด็กกลุ่มชาติพันธุ์โซ่ (ทะวืง) ให้เขามีความรู้ มีความกล้าที่จะคิดและกล้าที่จะทำในสิ่งที่ถูกต้อง เพื่อพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ในอนาคต และในโอกาสนี้ต้องขอขอบคุณคณะกรรมการโรงเรียนบ้านหนองม่วง โรงเรียนบ้านหนองแวง อาจารย์จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหิดล ที่คอยให้ความช่วยเหลือแนะนำ ส่งเสริม จนชาวโซ่ (ทะวืง) ได้มีชีวิตนี้

นางสาวถนอม สุทธิอาจ ครู คศ. 2 โรงเรียนบ้านหนองแวง

โรงเรียนบ้านหนองแวงเป็นโรงเรียนขยายโอกาส เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความต่างด้านภาษาอยู่มาก เพราะมีหลายกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นต้นว่าโซ่ (ทะวืง) กูไท และกูไท เป็นลำดับ ตามจำนวนมากถึงน้อย มีปัญหาทะเลาะเบาะแว้งกันบ้าง ตามประสาคนหนุ่มมากและมาจาก

หลายกลุ่ม แต่ไม่เคยมีปัญหารุนแรง มีการทะเลาะกันตามประสาเด็ก ๆ เช่น ตูถูกภาษาของชาติพันธุ์อื่นบ้างเป็นธรรมดา

เมื่อมีการจัดการเรียนการสอนภาษาโซ่ (ทะเลวิง) ในโรงเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปรากฏว่าเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างเห็นได้ชัด คือ การลดปัญหาการขัดแย้งระหว่างชาติพันธุ์ได้ เกิดความเห็นอกเห็นใจกัน มีความเข้าใจกันมากขึ้น เรียนรู้ภาษาของตนเองได้ดีเข้าใจเร็ว นักเรียนชาติพันธุ์อื่นๆ ก็อยากเรียนภาษาโซ่ (ทะเลวิง) เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจระหว่างภาษาตนเองกับภาษาอื่น ปัญหาความก้าวร้าวต่างๆ ก็ไม่ค่อยเกิดเหมือนเมื่อก่อน นับว่าการนำภาษาโซ่ (ทะเลวิง) เข้าจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนส่งผลถึงพัฒนาการของนักเรียนด้านต่างๆ ในทางที่ดีมาก

นางกสิรา เอกมาตฺร ครู คศ. 2 โรงเรียนบ้านหนองม่วง

การพัฒนาภาษาโซ่ (ทะเลวิง) มาสู่โรงเรียน เด็กนักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนภาษาโซ่ (ทะเลวิง) เพราะเป็นภาษาที่เด็กนักเรียนไม่ค่อยได้ยินมาก่อน มีกิจกรรมที่หลากหลายจากครูภูมิปัญญาเด็กได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภาษาไทยกับภาษาโซ่ (ทะเลวิง) มากขึ้น การตอบรับของนักเรียนและผู้ปกครองเป็นไปในทางที่ดีขึ้น เด็กเริ่มภูมิใจในความเป็นชาวโซ่ (ทะเลวิง) มากขึ้น ผู้ปกครองเริ่มใช้ภาษาโซ่ (ทะเลวิง) กับลูก ไม่ปิดกั้นความรู้สึกรักดีของตัวเองเหมือนเมื่อก่อน สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้ปกครอง ครู ตลอดจนครูภูมิปัญญาได้มากขึ้น จะเห็นได้ว่าภาษาโซ่ (ทะเลวิง) สามารถพัฒนาไปในทางที่ดี ทั้งในด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ – จิตใจ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา อนาคตข้างหน้าภาษาโซ่ (ทะเลวิง) ก็ยังคงอยู่กับชาวโซ่ (ทะเลวิง) ตลอดไป ถ้าชาวโซ่ (ทะเลวิง) ยังรักและศรัทธาในภาษาของตนเองอยู่ เพราะการเรียนรู้ไม่มีวันสิ้นสุด

ภาคผนวก

ผลงานสื่อประกอบการเรียนการสอนที่ได้

หนังสือเล่มเล็ก (จากโครงการวิจัยโครงการเดิม จำนวน 41 เล่ม (ส่งให้ศูนย์ฯ) และได้จากโครงการใหม่ จำนวน 25 เล่ม รวมทั้งหมด 67 เล่ม

ที่	ชื่อหนังสือภาษาไทย (หนังสือ)	ชื่อภาษาไทย	ผู้แต่ง
1	พะย่อง มัดขุน	สาวดาบอด	นายทวี โคตรสระ
2	มะลู ติด กับ มัดขุน	ขาติดกับคนตาบอด	นายทวี โคตรสระ
3	จ้อ กับ แม่	หมากับแมว	นายทวี โคตรสระ
4	เอ๋ย กับ ซาม	น้องกับพี่สาว	นายทวี โคตรสระ
5	ญา พ่อ บวดตะมา	หลวงพ่อบวดใหม่	นายทวี โคตรสระ
6	ซึก เขีย	การต่อสู้	นางกรรณิการ์ บุญรักษา
7	อ้อก อะ แลก ญอน แมง มอช	หัวล้าน	นางกรรณิการ์ บุญรักษา
8	ญม ตี อะจ้อย กะตาม	คำจับปู	นางกรรณิการ์ บุญรักษา
9	บา จุก ตี บานอึ้ง	จุกจิบอึ้งอ่าง	นางกรรณิการ์ บุญรักษา
10	ลูก อือ	งูใหญ่	นางกรรณิการ์ บุญรักษา
11	แมน ตี ย้อบ ญอช โน่ ตี อุด กะตาม	แมน	นางกรรณิการ์ บุญรักษา
12	กะแตก ตะงอน	โกหก	นางกรรณิการ์ บุญรักษา
13	กะแมน แม แซ้น ญา	ลูกสะไม้หัวแสบ	นางกรรณิการ์ บุญรักษา
14	เจ็ด ญอน ตะโยม	ตายเพราะขี่เหนียว	นางกรรณิการ์ บุญรักษา
15	อะแอะ อะอย่าง ติน	ขี่เดินได้	นางกรรณิการ์ บุญรักษา
16	ฮาน เอ๋ย ซาม	สองพี่น้อง	นายปิ่น กองธรรม
17	ไ้อ์ ยอด	ไ้อ์ยอด	นายปิ่น กองธรรม
18	ตำรา มอ มอ	ตำราหมอ	นายศาลา คำเรืองโคตร
19	โหว นายศาลา	โหว์นายศาลา	นายศาลา คำเรืองโคตร
20	ฮาน ญัก มู จัก	สองเสี้ยว	นายศาลา คำเรืองโคตร
21	ปะเพนี้ เพ้า โห้	ประเพณีน้เฝ้าโห้	นายศาลา คำเรืองโคตร
22	แอ็ด มิด ดอก	เห็ดดอกเดียว	นางเนตร จันโคตรแก้ว
23	อ้อ กับ เต้อย ซัม จัก	พ่อดาบ์ลูกเขย	นางเนตร จันโคตรแก้ว
24	เจ็ด ญอน กะ ฮ้าน	ดาบเดี่ยวเสือ	นางเนตร จันโคตรแก้ว
25	อ้อ นุ่ม โจ้	ดาบเดี่ยวหลาน	นางสาวเจนจิรา จันทะดา
26	ฮาน มู ฮัก	สองเกลอ	นางสาวเจนจิรา จันทะดา
27	ญา กับ กะ แมน	ยายกับสะไม้	นางสาวเจนจิรา จันทะดา

28	ตี มะ สี	เดินป่า	นางสาวเจนจิรา จันทะดา
29	กา กับ จะลอง พอย	ไปตีฟลอย	นายสุกี ตามประสี
30	กะฮ้าน กับ อู้ก	เสือกับหนู	นายสุกี ตามประสี
31	อะแก๊ แอ็ด	ไปเก็บเห็ด	นางไอ่ กองธรรม
32	กน แอ็ฮ ดอ	คนผีบ้า	นางไอ่ กองธรรม
33	จะ ฮัก ซ่อย กน	ผีช่วยคน	นายสมอง จันโคตรแก้ว
34	ตี ดอ กา มะสี	ไปตอป่า	นายสมอง จันโคตรแก้ว
35	กน อะ ตู้ต	คนคลาน	นายสมอง จันโคตรแก้ว
36	อ้อ กับ โจ้	ดากับหลาน	นายสมอง จันโคตรแก้ว
37	กน มัด ตุน ไป ต่ อะคอน	คนตาบอดได้ชั่ว	แม่อิน สำราญพัด
38	กะม้าย ตี อจัย แญ	สาวชุดแยม	แม่วงศ์ใจ พัดคำตัน
39	อ้อ มือ กับ อ้อ กู้น	พ่อดากับแมยาย	แม่มนทา มุกดาพันธ์
40	นม อะตาด ลูก ตะแอน	ดามรอยงู	นายสมบอง ตันประทุม
41	หะ มา	ผี	นางบัวเงิน ศิริบุญ
42	หะ ล้า ปะห้อย	การทำเสื้อใบเดย	ทิมวิชัย
43	กะม้าย ตะลา กับ มอ บัว มัด	สาวแก่กับหมอลา	ทิมวิชัย
44	ไฮทองคำ	ไหทองคำ	ทิมวิชัย
45	อ้อง ทะลื้อย ลิมหัว	พ่อตกต้นไม้	ทิมวิชัย
46	กนจง อ้อก กะล้าน กับแมงมอช	คนหัวล้านกับแมลงวัน	ทิมวิชัย
47	เม้อกา	แม่ไก่	ทิมวิชัย
48	ตะเออะ เซออ้อก ปูตา	จิ้งจอกหัวปูตา	ทิมวิชัย
49	กายักแป็น	ไปก่อยากบิน	ทิมวิชัย
50	แมวตะม้าย มักกน	แมวสาวรักคน	ทิมวิชัย
51	อ้อง อ้อก กะล้าน	พ่อหัวล้าน	ทิมวิชัย
52	เม้อ ออก ยะกะเจ็ด จะฮัว	แม่ไม่เอยากฆ่าพระ	ทิมวิชัย
53	ไซ้ อ้อช ติน ญื่อน	บอกไม่ได้เรื่อง	ทิมวิชัย
54	ลูก กับ เล็ก	งูกับตะใบ	ทิมวิชัย
55	อ้อง กะแด้ก กอน	พ่อโกหกลูก	ทิมวิชัย
56	ปอ ตี อะแก๊ กู๊ด	นายบอไปหาเขียด	ทิมวิชัย
57	ลอง อู่ม ต้าก	ลงเล่นน้ำ	ทิมวิชัย
58	บิว ตี อะแก๊ บัง	คุณบิวไปหาหม่อไม้	ทิมวิชัย
59	กน กะแด้ก กน	คนโกหกคน	ทิมวิชัย
60	กน มัด ตุน กับ กอน จ้อ มะสี	คนตาบอดกับหมาป่า	ทิมวิชัย
61	กน อี้ด กับ กือบ	เด็กน้อยกับกบ	ทิมวิชัย

62	กา กับ จ้อย มะฮี	ไต่กับหมาป่า	ทิมวิชัย
63	จะอ้าก กับ กะลืออง ต้าก	อื่กากับเหยือกน้ำ	ทิมวิชัย
64	กอน กะต้าม กับ เม้อ กะต้าม	แม่ปู่กับลูกปู่	ทิมวิชัย
65	แพม ตี ตาลาด	แพมไปตลาด	ทิมวิชัย
66	จ้อย มะฮี กับ ดอ	หมาป่ากับลิง	ทิมวิชัย
67	กุ้น มะฮี กับ ลา กะปู่	หมาสาวกับลา	ทิมวิชัย

หนังสือเล่มยักษ์

ที่	ชื่อหนังสือภาษาไทย (หญิง)	ชื่อไทย	จำนวน (เล่ม)	ผู้แต่ง
1	ก๊อบ กับ อี้ก	กบกับหนู	2	นายสุภา ตามประสี
2	ชะแลว ตี ต้อ พะแล้	นายเขี้ยวใส่เบ็ด	2	ทิมวิชัย
3	กะจ๊าก พะย็อง	กระรอกหนุ่ม	2	ทิมวิชัย
4	กน อี้ด ตี	คนทำดี	2	ทิมวิชัย
5	กะดูย ดิน อะก๊อหน	กิ้งก่าได้ทอง	2	ทิมวิชัย
6	กะจ๊าก ดะโฮม	กระรอกขี้ตะหนี่	3	ทิมวิชัย

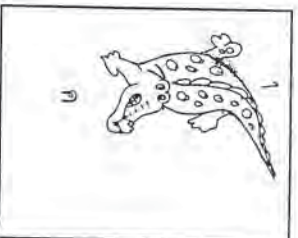
ตัวอย่างแบบเรียนถ่ายโอนภาษาโซ่ (ทะวืง) Transfer Primer

บทที่ สุด (บทที่ 1)

ค อ ก แ - ั -า -น

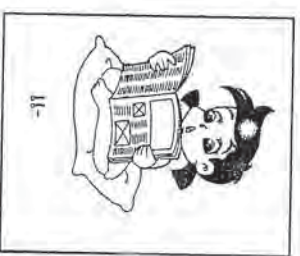
แค อ้น กา

แค

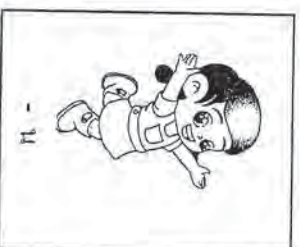
กา

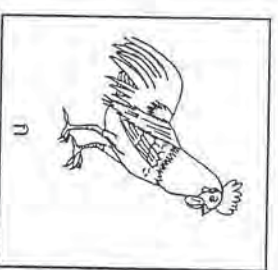
กา

กา

กา

กา

คำศัพท์ใหม่

แค
อัน
กา
กน
แอ

แต่งประโยค

แค อัน กา
กััน อัน แค
แค อัน กน
กน แอ กา
กััน แอ กา

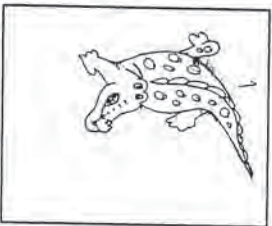
1) แบบฝึกหัด

คำสั่งให้นักเรียนจับคู่ภาษาไทยกับภาษาไทยต่อไปนี้

1. แค	ไก
2. อัน	จัน
3. กา	จระเข้
4. กน	คน
5. แอ	มี

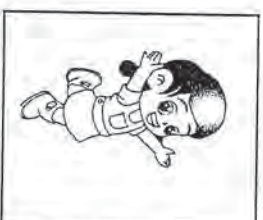
2.) แบบฝึกหัด

คำสั่ง ให้นักเรียนเขียนคำได้ภาพต่อไปนี้

3.) แบบฝึกหัด

คำสั่งให้นักเรียนฝึกอ่านคำต่อไปนี้

กั้น แอ กา

กั้น แอ แค

กาน แอ กา

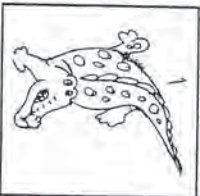
กั้น แอ แค

แค อัน กาน

แค อัน กา

4.) แบบฝึกหัด

ให้นักเรียนโยงเส้นรูปภาพกับคำต่อไปนี้

อัน

แค

กาน

กา

5.) แบบฝึกหัด

คำสั่ง ให้นักเรียนเติมคำลงในช่องว่างต่อไปนี้

1. แถ กา (กน อัน)
2. กัณ อัน (กา แอ)
3. แอ กา (อัน กน)
4. แถ กน (อัน กา)

ตัวอย่างพจนานุกรมภาษาไทย (ทะเลวียง)

หมวดสัตว์

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
กา	กา	ไก่
โอง	โอง	ช้าง
ตะโตชีว	ตะโตชีว	แมงป่อง
แต่ฮ	แต่ฮ	ปลิง
ก้า	ก้า	ปลา
ก๊วน	ก๊วน	หมู
ตะสู้น	ตะสู้น	ไข่
บั้ง	บั้ง	ตัวบั้ง
อ๊ก	อ๊ก	หนู
แก้น	แก้น	มด
ฮ็อก	ฮ็อก	คางคก
ตะโปน	ตะโปน	ตัวนม
ตุน	ตุน	แตน
ออง	ออง	ต่อ
เก๋อ	เก๋อ	เหา
ลูกตะแล็น	ลูกตะแล็น	งูเหลือม
ลูกฮูปวก	ลูกฮูปวก	งูเห่า
ตะฮ็อก	ตะฮ็อก	นกกะปูด
บั้งปอด	บั้งปอด	ผีเสื้อ
กะแดแฮ่	กะแดแฮ่	แมลงสาป
กะดุษ	กะดุษ	กิ้งก่า
กะหนาน	กะหนาน	จิ้งเหลน
ก้าตะกอ	ก้าตะกอ	ปลาดุก
ก้ากะแดฮ	ก้ากะแดฮ	.ปลาหมอ
ตะกอ	ตะกอ	ควาย

จั่ว	จั่ว	จั่ว
จ้อ	จ้อ	หมา
อะตำ	อะตำ	เปิด
ก๊อบ	ก๊อบ	กบ
ก๊อต	ก๊อต	เขียด
กะต้าม	กะต้าม	ปู
กะฐืบ	กะฐืบ	ตะขาบ
กะป้อฮ้อง	กะป้อฮ้อง	กิ้งกือ
กะจู้ฮ	กะจู้ฮ	หอย
แค	แค	จระเข้
ฮอ	ฮอ	เต่า
กะฮ่าน	กะฮ่าน	เสือ
ตะก้อต	ตะก้อต	แล่น
หะว้าง	หะว้าง	ยุ่ง
ลูก	ลูก	งู
แมงมอซ	แมงมอซ	แมลงวัน
แมว	แมว	แมว
ยี่เฮียน	ยี่เฮียน	จิ้งจก
ตีส	ตีส	หนอน
โป	โป	นกฮูก
อะจอย	อะจอย	นก
ดอ	ดอ	ลิง
ญอซ	ญอซ	ตั๊กแตน
ตั้งกะตั่ว	ตั้งกะตั่ว	หึ่งห้อย
แมงจะรีด	แมงจะรีด	จิ้งหรีด
กิ้งกู่	กิ้งกู่	แมงมุม
มาก	มาก	แมงเนี้ยว
ปาป็น	ปาป็น	ปลาชิว
ตะมิก	ตะมิก	ตัวหมัด
แก้นมุ่ม	แก้นมุ่ม	มดดำ
แก้น ต้อฮ	แก้น ต้อฮ	มดแดงไฟ
ก๊วก๊ว	ก๊วก๊ว	ค้างคาว
แก้นชุน	แก้นชุน	มดลื่น
แก้นฮึง	แก้นฮึง	มดง่าม

กิงกะยู อะกาย กะจัก ก้าอะโลน ลูกดาน แมงมะญู กะแปด กะปือ ฮ่าน เยียน แญ กะดี ช้วน ก้ากะลอบพู	กิงกะยู อะกาย กะจัก ก้าอะโลน ลูกดาน แมงมะญู กะแปด กะปือ ฮ่าน เยียน แญ กะดี ช้วน ก้ากะลอบพู	มดแดง แก้ง กะรอก ปลาซ่อน ใส่เตียน แมงเมา เห็บ หนอน ห่าน ปลาไหล แญ กวาง กะแต ปลาาง
---	---	--

หมวดธรรมชาติ

คำศัพท์	คำอ่าน	ความหมาย
มัตตะลาง	มัตตะลาง	ดวงอาทิตย์
เปม	เปม	ดวงจันทร์
ปะแทน	ปะแทน	ฟ้า
ปะแทนอะจ๊ับ	ปะแทนอะจ๊ับ	ฟ้าแลบ
มะลีย	มะลีย	ฝน
อะก๊อน	อะก๊อน	ดาว
อะดัก	อะดัก	ดิน
มะแอตปิส	มะแอตปิส	ฟ้าผ่า
กะยู	กะยู	ลม
คะดาง	คะดาง	แดด
อะมัย	อะมัย	คำ (กลางคืน)
อะโฮม	อะโฮม	มืด

กะแล็น	กะแล็น	กลั่น
โอย	โอย	เหม็น
อะฮ้อ	อะฮ้อ	หอม
พะต๋อง	พะต๋อง	ร้อน
มะฮู	มะฮู	ร้อนอบอ้าว
ก๊อนกิส	ก๊อนกิส	ก๊อนหิน
อะตุ๋ง	อะตุ๋ง	เถาวัลย์
ตึง	ตึง	อุ่น
กูชจั้น	กูชจั้น	ไฟไหม้
ตะปู้ก	ตะปู้ก	โคลน ดม
อะกูย	อะกูย	กลางวัน
แจ้งปะลอง	แจ้งปะลอง	เตือนหงาย
ฟู้	ฟู้	ภูเขา
ลัมท่ง	ลัมท่ง	ต้นไม้
อะตักแพฮ	อะตักแพฮ	ดินทราย
ตัก	ตัก	น้ำ
กะจ๋า	กะจ๋า	ลูกเห็บ
กะยูฮือ	กะยูฮือ	พายุ
จะลอก	จะลอก	ห้วยหนอง คลอง บึง
ฮอง	ฮอง	คลองเล็ก ๆ
กะฮ้อย	กะฮ้อย	ควั่น
ตะลุก	ตะลุก	หมอก
กะลองปะแทน	กะลองปะแทน	ก้อนเมฆ
กูช	กูช	ไฟ
จะก๊อต	จะก๊อต	ชี้อย
ก๊อย	ก๊อย	ต้นหญ้า
มะฮึง	มะฮึง	รุ่ง
ฮองเมียง	ฮองเมียง	คลองเล็ก ๆ

แบบสำรวจชาติพันธุ์นักเรียน

โครงการแนวทางการพัฒนาภาษาโซ่ (ทะว้าง) จากชุมชนเข้าสู่ระบบโรงเรียน

โรงเรียนบ้านหนองม่วง, โรงเรียนบ้านหนองแวง ต.ปทุมวาปี อ.ส่องดาว จ.สกลนคร

คำชี้แจง ให้นักเรียนกรอกข้อมูล และทำเครื่องหมาย / ในช่องว่างที่ต้องการ
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. ชื่อ.....สกุล.....
2. ที่อยู่.....

3. เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....อายุ.....ปี

4. เพศ ☐ชาย ☐หญิง

5. กำลังศึกษาอยู่ชั้น.....โรงเรียน.....

6. นักเรียนจัดอยู่ในชาติพันธุ์ใด

☐โซ่ 100% ☐โซ่-ลาว ☐โซ่ - ญ้อ ☐โซ่-ภูไท ☐โซ่-ไทยกลาง
☐ไทย100% ☐ลาว100% ☐ญ้อ100% ☐ภูไท100% ☐ญ้อ - ภูไท

ตอนที่ 2 ที่อยู่อาศัยของนักเรียน

☐บ้านในชนเดียว ☐บ้านไม้ 2 ชั้น ☐โรงนา
☐บ้านปูนชั้นเดียว ☐บ้านปูนกิ่งไม้ชั้นบน

ตอนที่ 3 ความสามารถในการใช้ภาษาของนักเรียน

ด้านการพูดภาษาโซ่ (ทะว้าง)

☐พูดไม่ได้เลย ☐พูดได้เล็กน้อย ☐พูดได้

ด้านการฟังภาษาโซ่ (ทะว้าง)

☐ฟังไม่ออก ☐ฟังออกเล็กน้อย ☐ฟังออก

ด้านการเขียนภาษาโซ่ (ทะว้าง)

☐เขียนไม่ได้เลย ☐เขียนได้เล็กน้อย ☐เขียนได้

ด้านการอ่านภาษาโซ่ (ทะว้าง)

☐อ่านไม่ออก ☐อ่านออกเล็กน้อย ☐อ่านได้

ตอนที่ 4 ด้านการสื่อสารในชีวิตประจำวัน

ในครอบครัวของนักเรียนใช้ภาษาอะไร

☐ ไทย-ลาว ☐ ลาว ☐ ญ้อ ☐ กูไท

ภาษาที่นักเรียนเลือกใช้ นักเรียนใช้มากน้อยเท่าใด

☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย

นักเรียนใช้ภาษาในชีวิตประจำวันหรือไม่

☐ ใช่ ☐ ใช้เล็กน้อย ☐ ไม่ใช่เลย

นักเรียนใช้ภาษา (ทะวืง) พูดกับใคร

☐ พ่อแม่ ☐ พี่น้อง ☐ คนที่พูดภาษา (ทะวืง) ได้

นักเรียนใช้ภาษา (ทะวืง) ในโอกาสใด

☐ ทักทายกัน ☐ สนทนากัน

ตอนที่ 5 ความต้องการของนักเรียนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษา (ทะวืง)

นักเรียนต้องการให้สอนภาษา (ทะวืง) ในโรงเรียนหรือไม่

☐ ต้องการ ☐ ไม่ต้องการ

นักเรียนยินดีให้ความร่วมมือในกิจกรรมการเรียนการสอนภาษา (ทะวืง) หรือไม่

☐ ยินดี ☐ ไม่ยินดี

ตอนที่ 6 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวมของกลุ่มสาระของนักเรียนอยู่ในระดับใด

☐ พอใช้ ☐ ปานกลาง ☐ ดี ☐ ดีมาก

(ดูได้จาก ปพ.6 สมุดรายงานผลการเรียนของนักเรียนรายบุคคล)

.....

แบบสำรวจความคิดเห็นผู้ปกครองนักเรียน

โครงการแนวทางการพัฒนาภาษาใช้ (ทะวีง) จากชุมชนเข้าสู่ระบบโรงเรียน

โรงเรียนบ้านหนองม่วง, โรงเรียนบ้านหนองแวง ค.ปทุมวาปี อ.ส่องดาว จ.สกลนคร

.....

คำชี้แจง ให้ผู้ปกครองกรอกข้อมูล และทำเครื่องหมาย / ในช่องว่างที่ต้องการ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. ชื่อ..... สกุล.....
2. ที่อยู่.....

.....

3. เกิดวันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

4. อายุ

- ☐ 20-30 ปี ☐ 31-40 ปี ☐ 41-50 ปี
☐ 51-60 ☐ 61-70 ☐ 70 ปีขึ้นไป

5. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

6. วุฒิการศึกษา.....

7. ผู้ปกครองจัดอยู่ในชาติพันธุ์ใด

- ☐ ไช่ 100% ☐ ไช่-ลาว ☐ ไช่ - ญ้อ ☐ ไช่-ภูไท ☐ ไช่-ไทยกลาง
☐ ไทย100% ☐ ลาว100% ☐ ญ้อ100% ☐ ภูไท100% ☐ ญ้อ - ภูไท

ตอนที่ 2 ที่อยู่อาศัยของผู้ปกครองนักเรียน

- ☐ บ้านไม้ชั้นเดียว ☐ บ้านไม้ 2 ชั้น ☐ โรงนา
☐ บ้านปูนชั้นเดียว ☐ บ้านปูนกึ่งไม้ชั้นบน

ตอนที่ 3 ความสามารถในการใช้ภาษาของผู้ปกครอง

ด้านการพูดภาษาใช้ (ทะวีง)

- ☐ พูดไม่ได้เลย ☐ พูดได้เล็กน้อย ☐ พูดได้

ด้านการฟังภาษาใช้ (ทะวีง)

- ☐ ฟังไม่ออก ☐ ฟังออกเล็กน้อย ☐ ฟังออก

ด้านการเขียนภาษาใช้ (ทะวีง)

- ☐ เขียนไม่ได้เลย ☐ เขียนได้เล็กน้อย ☐ เขียนได้

ด้านการอ่านภาษาโซ่ (ทะวืง)

☐ อ่านไม่ออก ☐ อ่านออกนิดหน่อย ☐ อ่านได้

ตอนที่ 4 ด้านการสื่อสารในชีวิตประจำวัน

ท่านใช้ภาษาใดในการสอนให้ลูกหรือเด็กในปกครองฝึกพูดครั้งแรก

☐ โซ่ ☐ โซ่-ลาว ☐ ลาว ☐ ญ้อ ☐ กูไห่

ในครอบครัวของผู้ปกครองใช้ภาษาอะไร

☐ โซ่-ลาว ☐ ลาว ☐ ญ้อ ☐ กูไห่

ภาษาที่ท่านเลือกใช้ ท่านใช้มากน้อยเท่าใด

☐ มาก ☐ ปานกลาง ☐ น้อย

ท่านใช้ภาษาโซ่ (ทะวืง) ในชีวิตประจำวันหรือไม่

☐ ใช่ ☐ ใช้นิดหน่อย ☐ ไม่ใช่เลย

ท่านใช้ภาษาโซ่ (ทะวืง) พูดกับใคร

☐ พ่อแม่ ☐ เพื่อน ☐ ลูก-หลาน ☐ คนที่พูดภาษาโซ่ (ทะวืง) ได้

ท่านใช้ภาษาโซ่ (ทะวืง) ในโอกาสใด

☐ ทักทายกัน ☐ สนทนากัน

ตอนที่ 5 ความต้องการของท่านในการรื้อฟื้นและฟื้นฟูภาษาโซ่ (ทะวืง)

ท่านต้องการให้สอนภาษาโซ่ (ทะวืง) ในโรงเรียนหรือไม่

☐ ต้องการ ☐ ไม่ต้องการ

ท่านยินดีให้ความร่วมมือในกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาโซ่ (ทะวืง) หรือไม่

☐ ยินดี ☐ ไม่ยินดี

ตอนที่ 6 ท่านสอนให้ลูกหลานพูดภาษาโซ่ (ทะวืง) หรือไม่

☐ สอน ☐ สอนนิดหน่อย ☐ ไม่สอนเลย

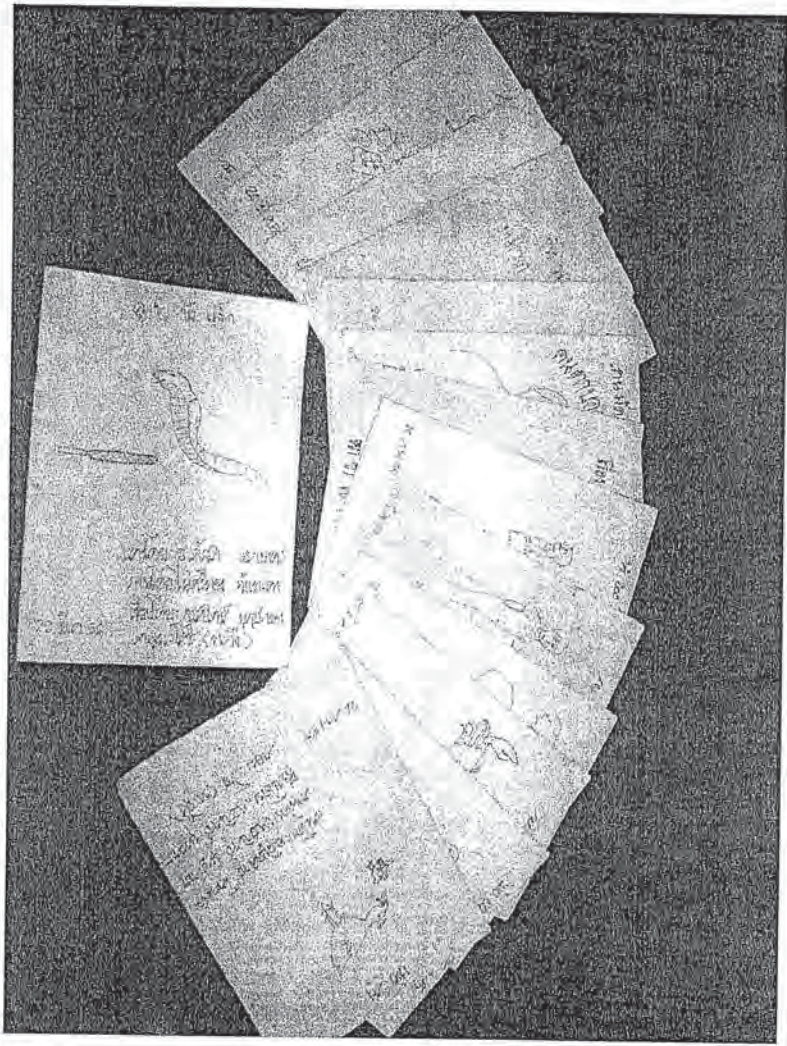
.....

ภาพแบบเรียนถ่ายโอน

ภาพหนังสือเล่มยักษ์

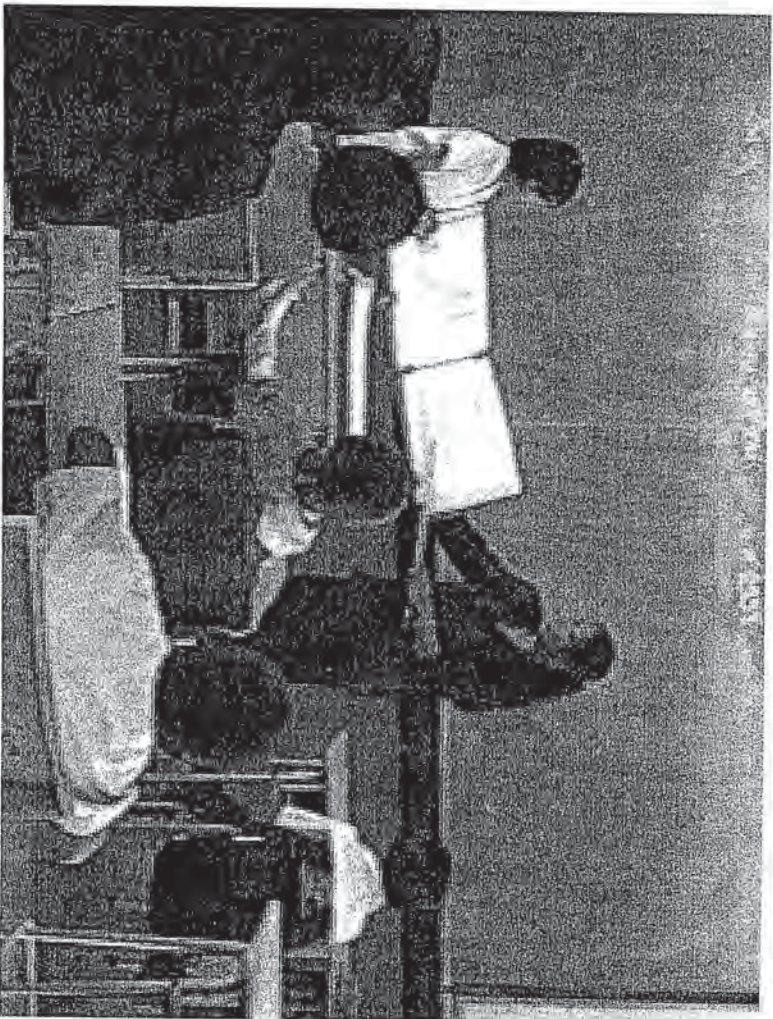
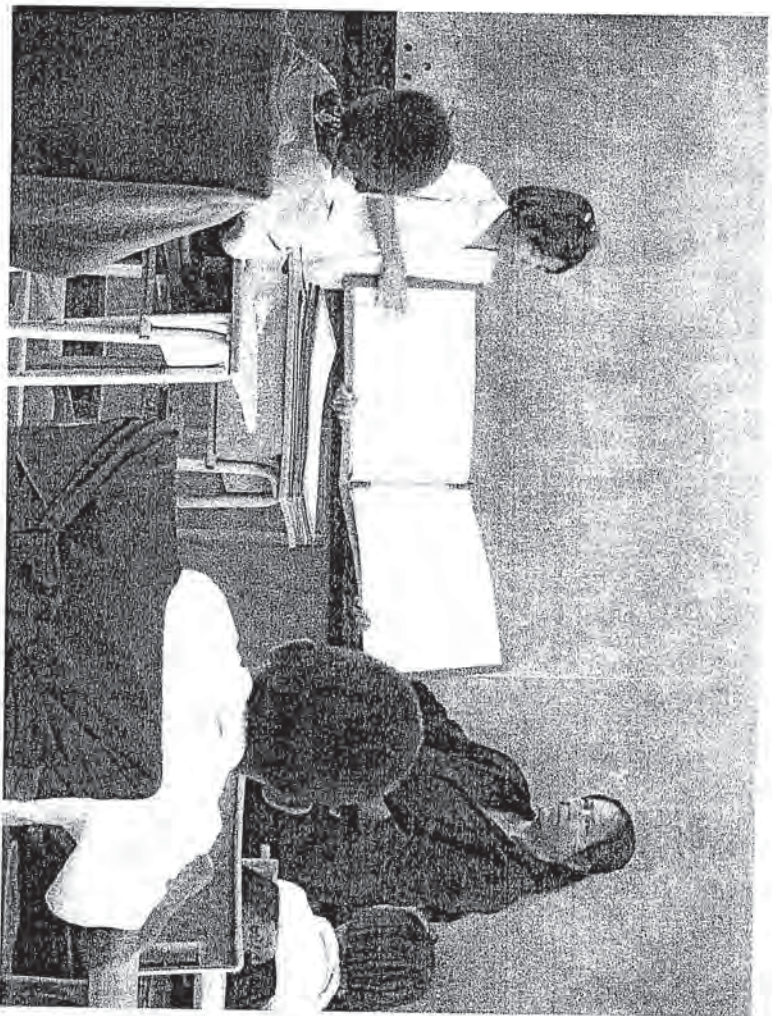

ภาพหนังสือเล่มเล็ก

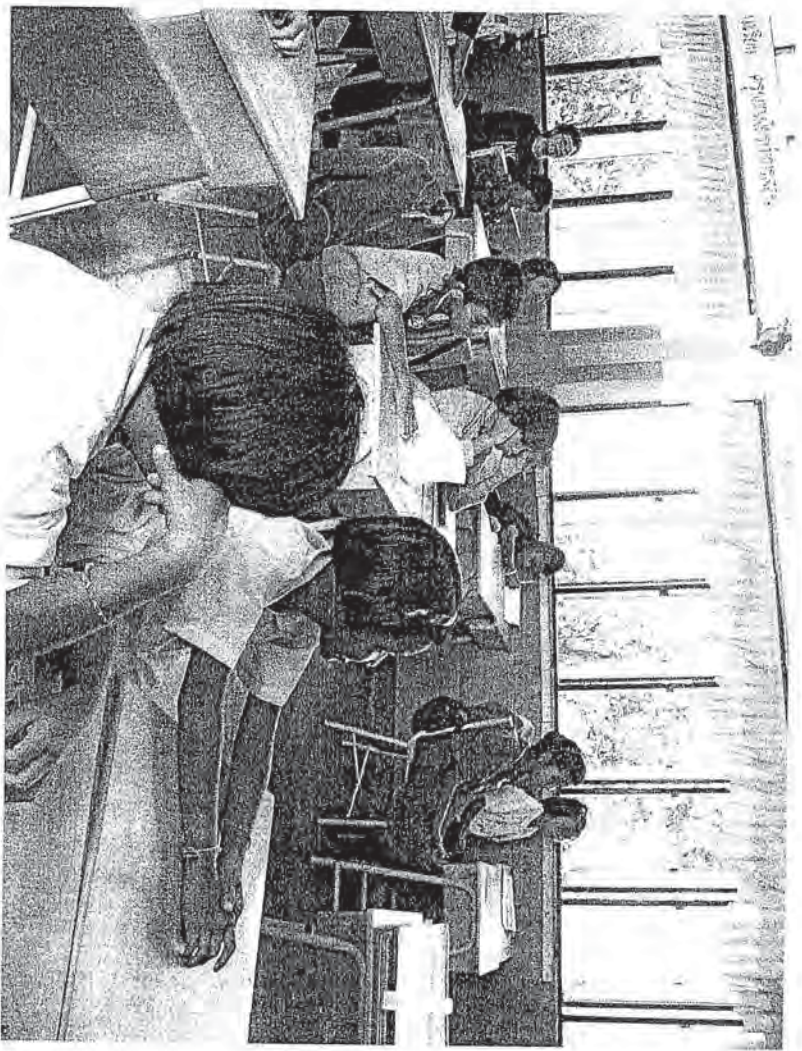

ภาพหนังสือเล่มยักษ์

ภาพกิจกรรมการเรียนรู้การสอนภาษาโซ่ (ทะเลวึ่ง)

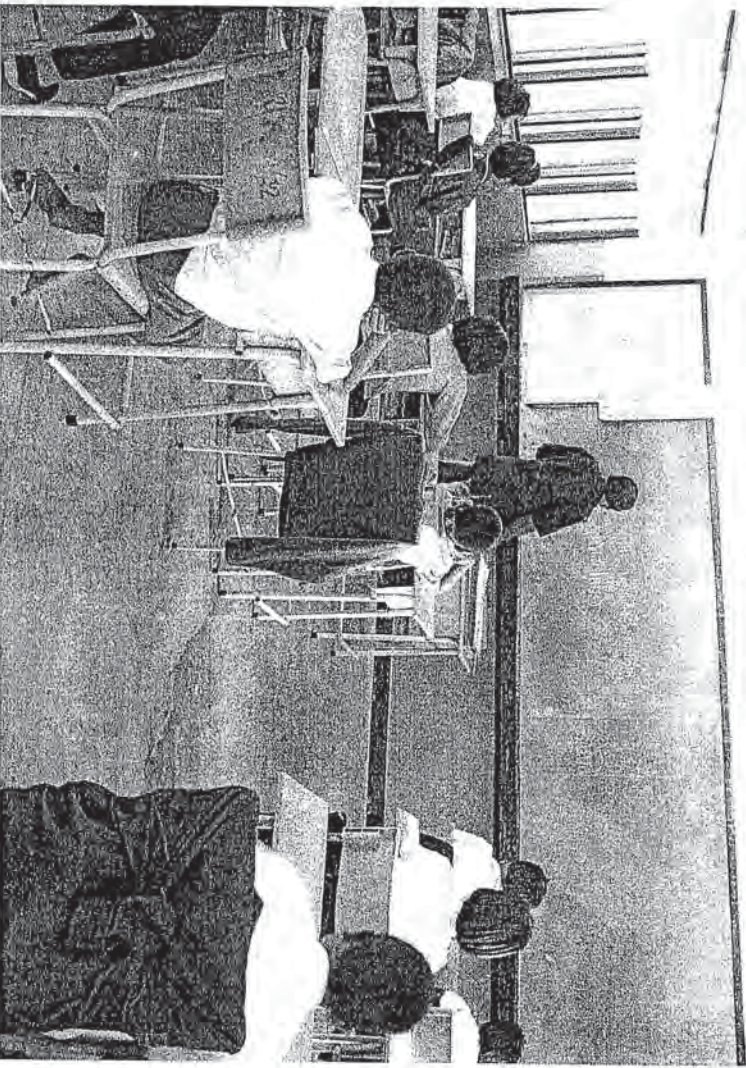
ภาพกิจกรรมการเรียนรู้การสอนภาษาโซ่ (ทะเลิ่ง)

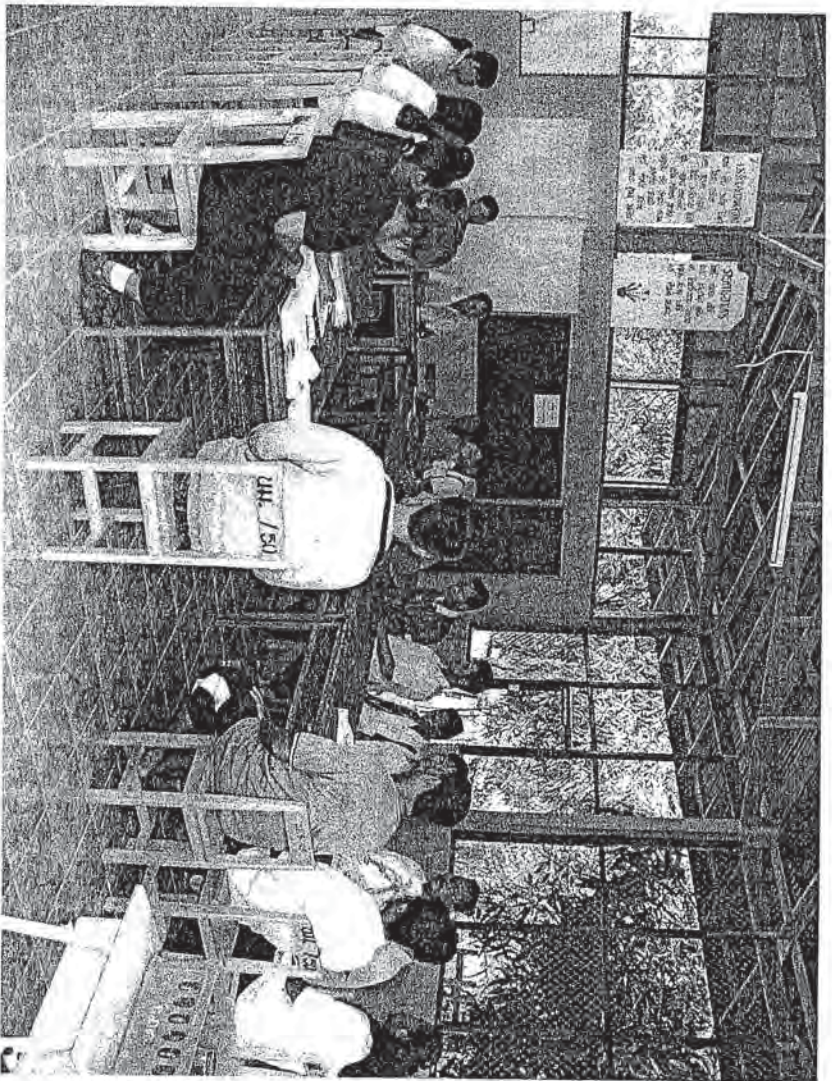
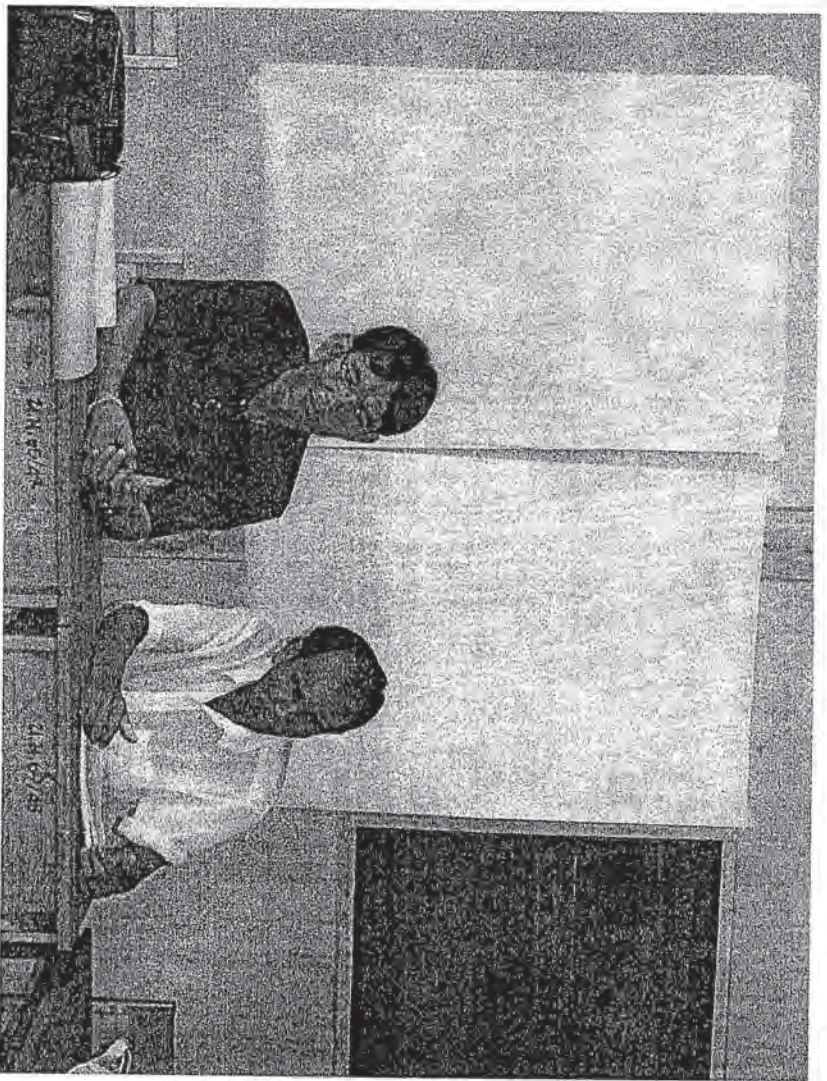
ภาพกิจกรรมการเรียนรู้การสอนภาษาโซ่ (ทะเลวึ่ง)

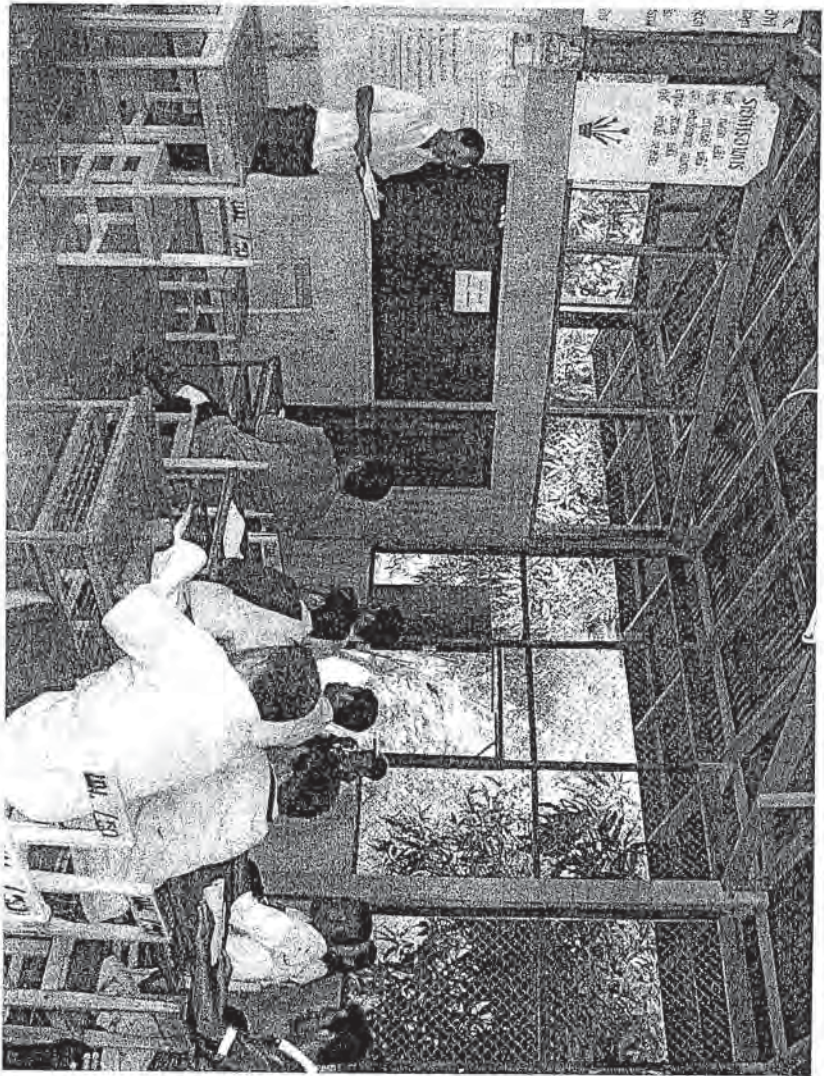
ผู้จัด กิจกรรม มจรมหาสารคาม

ภาพการประชุมวิสัยเพื่อสรุปการทำงานและวางแผนการทำงานเดือนต่อไป

ภาพการประชุมทีมนักวิจัยเพื่อสรุปการทำงานและวางแผนการทำงานเดือนต่อไป

ภาพการประชุมที่มูลนิธิเพื่อสรุปการทำงานและวางแผนการทำงานเดือนต่อไป

